



NACIONALNI REFORMNI PROGRAM 2022

Brez načrtov za spremembo politik

April 2022

Vsebina

1. UVOD	2
2. MAKROEKONOMSKI OKVIR	3
3. KLJUČNI NAČRTI EKONOMSKE POLITIKE	3
3.1. RAST PRODUKTIVNOSTI	4
3.1.1. Digitalni prehod	5
3.1.2. Raziskave, razvoj in inovacije (RRI)	7
3.1.3. Odprava administrativnih bremen	8
3.1.4. Poslovno okolje in viri financiranja	9
3.2. VKLJUČUJOČA RAST	11
3.2.1. Trg dela	12
3.2.2. Izobraževanje, usposabljanje in vseživljenjsko učenje	13
3.2.3. Socialna politika	14
3.2.4. Zdravstveni sistem	16
3.3. TRAJNOSTNA RAST IN ZELENİ PREHOD	17
3.3.1. Okoljska politika	17
3.3.2. Energetika	19
3.3.3. Pravični prehod	21
3.4. MAKROEKONOMSKA IN FISKALNA STABILNOST	21
4. EU SREDSTVA	23
5. PROCES PRIPRAVE	25

1. UVOD

Nacionalni reformni program je del dokumentov evropskega semestra, ki ga države članice EU, torej tudi Slovenija, pripravljajo vsako leto. Letošnji dokument zaradi bližajočih se državnozborskih volitev v Sloveniji vsebuje pregled ključnih ukrepov, reform in načrtov investicij, ki so bili sprejeti v zadnjem obdobju, medtem, ko ključne navedene reforme in investicije za prihodnje obdobje temeljijo na sprejetem Načrtu za okrevanje in odpornost. S slednjim Slovenija naslavlja specifična priporočila ter izzive, ki jih navaja Evropska komisija v svojih dokumentih.

Slovenija, ki se je tako kot celotna Evropa v letu 2020 soočala s posledicami krize, ki jo je povzročila epidemija virusa COVID-19, je v letu 2021 doživela močan odboj v gospodarski rasti. V obdobju med pandemijo je Slovenija sprejela izredne ukrepe brez primere, ki so znatno ublažili posledice za gospodarstvo in prebivalstvo ter prispevali k visoki rasti v letu 2021. Ukrepi, ki so bili sprejeti v desetih zakonskih paketih so naslavljali predvsem izzive na področju zdravstvenega sistema, ohranjanja zaposlenosti, pomoč podjetjem ter pomoč za izboljšanje socialno-ekonomskega položaja prebivalcev.

Na ravni Evropske unije je bilo v letu 2020 sklenjeno, da se zaradi izredne situacije omogoči začasno odstopanje od pravil Pakta za stabilnost in rast. Prav tako pa je bil sklenjen zgodovinski dogovor o skupnem evropskem odzivu na krizo in vzpostavljen Mehanizem za okrevanje in odpornost. Mehanizem za okrevanje in odpornost skupaj z nacionalnim načrtom za okrevanje in odpornost ter s sredstvi, ki so na voljo, bo tudi v Sloveniji prispeval k sprejetju ključnih reform in izvedbo investicij za doseg stabilne rasti gospodarstva na srednji in dolgi rok.

Slovenija je prav tako odločno naslovila izzive, ki so sledili epidemiji, in sicer predvsem nagla rast cen energentov in hrane. Z usklajenim delovanjem za blaženje negativnih posledic morebitnih nadaljnjih šokov na EU in nacionalni ravni se bo nadaljevalo tudi v prihodnje. Dodatno negotovost tako v Sloveniji kot na EU ravni namreč povzroča vojna v Ukrajini, ki ima dodaten negativen vpliv na rast cen surovin in energentov ter na dobaviteljske in prodajne verige, posledica pa je inflacija, ki je tako v Sloveniji kot na EU ravni, višja od pričakovane.

Evropska komisija je zaradi vojne v Ukrajini pripravila nabor ukrepov in usmeritev za omilitev posledic rasti cen energentov, povečanja neodvisnosti EU od uvoza ruskih energentov, med drugim tudi s pomočjo spodbujanja raziskav in razvoja na področju alternativnih oblik energije in pospešenega izvajanja ukrepov za večjo samooskrbo EU z energijo. V Sloveniji so bili že sprejeti ukrepi za omilitev rasti cen energentov, načrtovane so tudi spremembe za okrepitev neodvisnosti od ruskih energentov.

Ne glede na zgoraj naštetе dejavnike, s katerimi se države soočamo in ki zahtevajo hitro ukrepanje politike tako na področju energetske neodvisnosti, samooskrbe, visoke rasti cen, na področju zdravstva, kot tudi na obrambnem področju, pa Slovenija ostaja zavezana ciljem zvišanja produktivnosti, zagotavljanja javnofinančne stabilnosti ter ciljem zelenega in digitalnega prehoda.

2. MAKROEKONOMSKI OKVIR

Nacionalni reformni program je pripravljen v razmerah visoke negotovosti zaradi epidemije, ki še vedno traja ter vojne v Ukrajini, ki lahko v primeru zaostrovanja poslabša makroekonomske razmere. Pregled makroekonomskega okvira upošteva sprejete oziroma napovedane sankcije zahodnih držav, ki so bile sprejete v marcu ter scenarije mednarodnih institucij in bank glede vpliva sankcij na gospodarsko aktivnost, ki pa so bili v tem času še maloštevilni. Vojna v Ukrajini vpliva na evropsko gospodarstvo predvsem preko uvoza energentov, nekaterih kovin in prehranskih surovin.

Po globokem padcu BDP leta 2020 in močnem lanskem odboju makroekonomski obeti za Slovenijo kažejo dobro sliko. Sicer se pričakuje umiritev gospodarske rasti z lanskimi 8,1 %, ki je bila pričakovana že pred začetkom vojne, na kar so poleg visoke lanske osnove vplivali predvsem naraščajoči cenovni pritiski zaradi visokih cen energentov in surovin ter ozkih grl v dobavnih verigah. Poleg tega bo obseg podpornih ukrepov, ki imajo pozitiven vpliv na gospodarsko rast, letos manjši od lanskega, tudi upošteva zadnje sprejete ukrepe. Gospodarska rast bo letos v veliki meri izhajala iz rasti domače potrošnje. Nadaljevala se bo visoka rast investicij, spodbujena tudi s sredstvi EU. Rast investicij sektorja države bo spodbujena tudi s sredstvi EU, saj se zaključuje financiranje iz finančne perspektive 2014–2020, ko se običajno črpanje teh sredstev pospeši, krepki pa se tudi prispevek sredstev iz Mehanizma za okrevanje in odpornost. Pričakovati je tudi nadaljnjo rast izvoza, ki pa bo nižja kot lani. V prihodnjih dveh letih naj bi se rast BDP umirila. Ob umiritvi tujega povpraševanja bodo na to vplivali tudi še naprej prisotni cenovni pritiski, ki bodo vplivali na stroške podjetij in omejevali kupno moč gospodinjstev.

Naraščanje zaposlenosti in upadanje brezposelnosti se bosta letos in tudi v prihodnjih dveh letih predvidoma nadaljevala. Razmere na trgu dela so se s postopnim odpravljanjem omejitvenih ukrepov in ponovnim zagonom večine dejavnosti začele pospešeno izboljševati že sredi leta 2020, zaposlenost je lani zrasla na najvišjo raven doslej, močan je bil prispevek zaposlovanja tujih delavcev, tudi v povezavi s pomanjkanjem delovne sile. Ob naraščajočem povpraševanju po delovni sili je lani močno upadlo tudi število registriranih brezposelnih.

Inflacija se je konec lanskega leta precej okrepila in bo ostala razmeroma visoka predvidoma večino letošnjega leta. Pričakuje se, da bodo letos še višjo rast cen omejili ukrepi za blažitev posledic visokih cen energentov, ki so bili sprejeti s strani vlade.

Največja negotovost za makroekonomske razmere predstavlja prihodnji potek vojne v Ukrajini in s tem povezane spremembe cen energentov. Ob višjih cenah energentov bi bile države EU prisiljene v racionalizacijo energije in iskanje alternativnih virov. Že zdaj močno oslabljeni trgovinski tokovi z Rusijo bi se zmanjšali, kar bi vsaj kratkoročno negativno vplivalo na izvoz. Hkrati bi inflacija ob povišanju in verjetnem vztrajanju višjih cen nafte in zemeljskega plina ostala visoka dlje časa. Potrebni bi bili obsežnejši fiskalni ukrepi za pomoč gospodarstvu, da bi omilili večje negativne učinke na finančne trge in padec zaupanja potrošnikov in podjetij, kar bi upočasnilo javnofinančno konsolidacijo. Negativno tveganje za uresničitev napovedi je še vedno povezano tudi z epidemičnimi razmerami, vedno bolj pa tudi z motnjami v dobavnih verigah.

3. KLJUČNI NAČRTI EKONOMSKE POLITIKE

V poglavju so povzeti ključni sprejeti ukrepi in navedene načrtovane reforme, ki so del Načrta za okrevanje in odpornost. Slovenija je med vsemu državami članicami EU edina, ki je naslovila vsa specifična priporočila

Sloveniji v okviru evropskega semestra v svojem Načrtu za okrevanje in odpornost. Reforme in ostali ukrepi ter načrtovane investicije bodo torej naslovile ključne izzive, ki so identificirani s strani Evropske komisije in drugih mednarodnih institucij ter prispevale k trdni in stabilni gospodarski rasti.

Nacionalni reformni program vključuje štiri ključna področja in sicer področje produktivnosti, vključujoče rasti, trajnostne rasti in zelenega prehoda ter zagotavljanja makroekonomske in fiskalne stabilnosti, kar je v skladu z Letno strategijo trajnostne rasti.

Nacionalni reformni program 2022 vsebuje **strukturne reforme**, ki so ključne za srednje in dolgoročno stabilnost javnih financ ter odgovarjajo na demografske izzive v Sloveniji. Ključne reforme, ki so vključene tudi v Načrt za okrevanje in odpornost so **pokojninska, zdravstvena reforma in reforma dolgotrajne oskrbe**. Na področju zdravstvenega varstva je poleg reforme predviden tudi obsežen sveženj investicij. Slovenija načrtuje investicije na tem področju v višini slabih 225 milijonov EUR. Tudi reforma dolgotrajne oskrbe bo podkrepjena z investicijami, ki so predvsem gradnja domov za starejše osebe.

S sprejemom novele **Zakona o dohodnini** se bo pripomoglo k večji konkurenčnosti Slovenije v mednarodnem smislu ter k hitrejšemu okrevanju gospodarstva. Ukrepi, ki so del novele, so usmerjeni kot podpora različnim politikam države.

Starajoče se prebivalstvo pomeni velik pritisk tudi na **politiko zaposlovanja**. Nacionalni reformni program navaja ukrepe na trgu dela za spodbujanje zaposlovanja. Ukrepi naslavlajo tako starejše kot mlade, tudi s subvencijami za zaposlovanje mladih. Hitro se spreminjajoče potrebe trga dela zahtevajo hiter odziv **izobraževalnega sistema**. Dokument navaja ukrepe za izboljšanje odzivnosti izobraževanja glede na potrebe trga dela, vključevanja digitalnih in trajnostnih razvojnih kompetenc v posodobljene učne načrte za vse ravni, spodbujanje poklicnega izobraževanja in zagotavljanja digitalnih veščin.

Pomembno poglavje predstavlja ukrepe pri **zagotavljanju digitalnega prehoda**. Slovenija si je zadala biti med prvimi petimi najbolj digitalno naprednimi državami v Evropski uniji do leta 2030, zato je poleg ustanovitve vladne službe za digitalno preobrazbo in strateškega sveta za digitalizacijo sprejela vrsto ukrepov in investicij za učinkovit digitalni prehod.

Za zagotavljanje **rasti produktivnosti** je poleg zagotavljanja učinkovitega digitalnega prehoda pomembno zagotavljanje učinkovitega poslovnega okolja, kar je Slovenija naslovila s spodbujanjem inovativnega javnega naročanja, spodbujanjem investicij in odpravo administrativnih bremen. Spodbujanje investicij in razvoj kapitalskega trga ostajata prioriteta in v pripravi je zakon o oblikah alternativnih investicijskih skladov in razvojna strategija za kapitalski trg. Ugodni viri financiranja so namreč eden izmed predpogojev za povečanje investicij, še posebej za mala in srednje velika podjetja.

Na področju **trajnostne rasti in zelenega prehoda** se je Slovenija v sklopu strateških dokumentov in Načrta za okrevanje in odpornost, zavezala za ključne reforme in naložbe v podporo pravičnemu zelenemu prehodu. Med ključnimi investicijami so naložbe v železniško infrastrukturo, ki spodbujajo trajnostno mobilnost in zmanjšujejo emisije toplogrednih plinov. Temu bo pripomogla tudi zakonodaja na področju cestnega in potniškega prometa.

Rast cen **energentov** je trenutno velik izziv ne le za Slovenijo ampak tudi druge države. Ambiciozen načrt opuščanja fosilnih goriv bo sedanja kriza na trgu energentov še pospešila. Vlada podjetjem in posameznikom, ki so utrpeli škodo zaradi drastičnega dviga cen energentov pomaga v obliki finančne pomoči. Na tem področju bo ukrepanje v naslednjih mesecih ključno, zato vlada že načrtuje nove ukrepe v skladu z RePowerEU.

3.1. RAST PRODUKTIVNOSTI

SPECIFIČNA PRIPOROČILA ZA SLOVENIJO (CSR):

CSR 2021-1: ... da Slovenija v letu 2022 ohrani spodbujevalno fiskalno naravnost, vključno s spodbudo, ki jo zagotavlja Mehanizem za okrevanje in odpornost, in ohrani nacionalno financirane naložbe;

CSR 2021 -2: ... da Slovenija, kadar gospodarske razmere to omogočajo, izvaja fiskalno politiko, namenjeno doseganju preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev in zagotavljanju vzdržnosti javnih financ v srednjeročnem obdobju, hkrati pa okrepi naložbe za povečanje potenciala rasti;

CSR 2020 -3: ... da Slovenija nadaljuje hitro izvajanje ukrepov za zagotavljanje likvidnosti in financiranja podjetjem in

CSR 2020 – 4: ... da Slovenija gospodinjstvom ter zmanjšanje upravnega bremena. Da prednost zrelim javnim naložbenim projektom in spodbuja zasebne naložbe v podporo gospodarskemu okrevanju. Usmeri naložbe na zeleni in digitalni prehod, zlasti na čisto in učinkovito proizvodnjo in rabo energije, okoljsko infrastrukturo, trajnostni promet, raziskave in inovacije ter uvajanje omrežja 5G. Spodbuja digitalne zmogljivosti podjetij ter krepi digitalna znanja in spretnosti, e-trgovino in e-zdravje

CSR 2019/2: ... podpira razvoj trgov lastniških vrednostnih papirjev. Izboljša poslovno okolje z zmanjšanjem regulativnih omejitev in upravnega bremena. Izboljša konkurenco, profesionalizacijo in neodvisen nadzor na področju javnih naročil. Izvede privatizacije v skladu z obstoječimi načrti;

3.1.1. Digitalni prehod

Slovenija si je zadala cilj, da se uvrsti med prvih pet najbolj digitalno naprednih držav v Evropski uniji do leta 2030, zato je področje digitalne preobrazbe v letu 2021 dobilo nov zagon, pri tem pa je treba v skladu z DESIndex izpostaviti naslednje komponente: človeški kapital, povezljivost, integracija digitalnih tehnologij in digitalne javne storitve. V okviru Načrta za okrevanje in odpornost je za digitalni prehod namenjenih več kot 21 % sredstev ali dobrih 532 mio EUR.

V aprilu 2021 je bil ustanovljen **Strateški svet za digitalizacijo**¹, posvetovalno telo predsednika vlade, ki ga sestavljajo vrhunski slovenski podjetniki, znanstveniki, raziskovalci, profesorji ter drugi strokovnjaki s področja digitalizacije in digitalne preobrazbe. Na predlog Strateškega sveta za digitalizacijo je Vlada v letu 2021 sprejela **40 ukrepov**² (prvi paket ukrepov) in meseca marca 2022 novih **25 ukrepov**³ (drugi paket ukrepov) za digitalno preobrazbo Slovenije, katerih cilj je pospešiti digitalno preobrazbo gospodarstva, javne uprave, zdravstva, izobraževanja in družbe kot celote.

Na podlagi prvega paketa ukrepov je bila avgusta 2021 ustanovljena **Služba Vlade RS za digitalno preobrazbo**, ki koordinira in pospešuje digitalizacijo ter digitalno preobrazbo gospodarstva in družbe na državni ravni, pripravlja nacionalne strateške dokumente in politike s področja digitalne preobrazbe in informacijske družbe ter izvaja usklajuje in spremlja njihovo izvajanje. Služba je zadolžena tudi za koordinacijo izvajanja ukrepov in izvajanja nekaterih ukrepov, ki jih je na predlog Strateškega sveta za digitalizacijo sprejela Vlada. Gre za skupaj 65 ukrepov, ki naslavljajo področje javne uprave in digitalne družbe, gospodarstva in podjetniškega okolja, novih tehnologij, izobraževanja, zdravstva, digitalne diplomacije in zelenih tehnologij. Od tega je bilo do marca 2022 realiziranih že 13 ukrepov, in sicer: informativni izračun družinskih prejemkov, pilotni projekt virtualno okence upravnih enot, obvezen e-podpis v državni upravi, ustanovitev Službe Vlade RS za digitalno preobrazbo, spodbujanje solastništva zaposlenih v tehnoloških in drugih podjetjih, privabljanje slovenskih in tujih strokovnjakov v Slovenijo, pilotni projekt samodejnega podnaslavljanja za gluhe in naglušne, povečanje vpisa na IKT študije, sooblikovanje evropske digitalne politike, izvedeno prvo skupno e-javno naročilo v zdravstvu, mobilna aplikacija eZdravje, javni razpis za e-oskrbo starostnikov, sklenjena pomembna strateška partnerstva z digitalnimi šampioni, kot sta družbi Google in NVIDIA.

Vlada je v začetku leta 2022 sprejela **Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti**, ki prvič celovito ureja pridobivanje in krepitev digitalnih veščin v Sloveniji. Namen zakona je povečanje digitalne vključenosti prebivalstva ter primerjalni napredek digitalne razvitosti gospodarstva in družbe. Cilji zakona so med drugim ozaveščanje o prednostih uporabe digitalnih orodij, zaupanje v digitalne tehnologije, pridobivanje in dvig ravni osnovnih digitalnih kompetenc prebivalstva (do leta 2028 naj bi imelo najmanj 80 % prebivalstva (16 do 74 let) osnovne digitalne kompetence), dvig spretnosti za uporabo digitalnih kompetenc na visoki ravni, spodbude

¹ <https://www.gov.si/novice/2021-04-10-informacija-o-ustanovitvi-in-imenovanju-strateskega-sveta-za-digitalizacijo/>

² <https://www.gov.si/assets/vladne-sluzbe/SDP/Dokumenti/Prvi-paket-ukrepov-Strateskega-sveta-za-digitalizacijo.pdf>

³ <https://www.gov.si/assets/vladne-sluzbe/SDP/Dokumenti/Drugi-paket-ukrepov-Strateskega-sveta-za-digitalizacijo.pdf>

za nakup računalniške opreme. Zakon vključuje sledeče ukrepe: (i) subvencije za dvig digitalnih kompetenc, (ii) podporo projektom promocije uporabe in razvoja digitalnih tehnologij, izobraževalne in promocijske kampanje ter (iii) spodbude za nakup računalniške opreme (t.i. digitalne bone). V letu 2022 bodo izvedeni javni razpisi za subvencioniranje tečajev digitalnih veščin za starejše od 55 let in mlade ter izdani digitalni boni v višini 150 evrov za nakup računalniške opreme, ki jih bodo v letu 2022 prejeli osnovnošolci v zadnji triadi, vsi dijaki in študenti. Do digitalnih bonov bodo upravičeni tudi starejši od 55 let, ki se bodo udeležili subvencioniranih tečajev.

V skladu z Načrtom za okrepanje in odpornost naj bi do leta 2027 digitalno preobrazili javni sektor in javno upravo, kar pomeni vzpostavitev okolja za uporabo e-storitev javne uprave, zagotavljanje kibernetске varnosti, posodobitev upravnih procesov za uspešno digitalno preobrazbo, vzpostavitev kompetenčnega centra in dvig usposobljenosti zaposlenih v javni upravi in prehod v gigabitno družbo.

Na področju **krepitev povezljivosti** je do konca junija 2022 predvideno sprejetje **Načrta širokopasovnih omrežij do 2025**, razvoj tako na področju fiksnih kot tudi mobilnih širokopasovnih omrežij 5G. Cilj do konca leta 2025 je, da bo vsem gospodinjstvom **zagotovljen dostop do širokopasovnega interneta visokih hitrosti** (tj. najmanj 100 Mb/s k uporabniku), prav tako pa je cilj pokritost velike večine prebivalstva in ključnih prometnic z omrežjem 5G pri vseh operaterjih, kar pa je odvisno tudi od pravočasnosti ponujanja storitev preko 5G tehnologije s strani operaterjev. Do leta 2025 mora biti zagotovljena tudi gigabitna povezljivost za vse glavne spodbujevalce družbeno-gospodarskega razvoja.

Na področju **integracije digitalnih tehnologij** je bila v letu 2022 sprejeta **Strategija digitalne transformacije podjetij**. Strategija naslavlja tri glavna področja: napredne digitalne tehnologije kot omogočitevno orodje digitalne transformacije gospodarstva, učinkovit ekosistem za konkurenčno gospodarstvo ter odprto in trajnostno družbo kot osnovo za rast digitalne ekonomije. Med drugim vključuje tudi spremembo registrske zakonodaje, v okviru katere je predviden prenos registrov na en poslovni register, kar bo podlaga za e-identiteto podjetij. Poleg tega so v pripravi tudi sektorske strategije kot na primer **Strategija digitalne transformacije slovenskega turizma 2022 – 2026**.

Aprila 2021 je vlada sprejela **Nacionalni program spodbujanja razvoja in uporabe umetne inteligence do leta 2025**, ki predstavlja glavni strateški usmeritveni instrument, v skladu s katerim bodo v naslednjem obdobju podprte dejavnosti iz raziskav, inovacij in uvedbe umetne inteligence v družbo, gospodarstvo in javni sektor. Da bi zagotovili čim hitrejši prenos domačega znanja skozi življenjski cikel, od raziskav do uporabnih proizvodov in rešitev, program opredeljuje 10 strateških ciljev, ki vključujejo podporo raziskovalnim in inovacijskim projektom, vzpostavitev ustrezne podatkovne in komunikacijske infrastrukture ter podporo referenčnim projektom na šestih prednostnih področjih (zdravje, industrija 4.0, digitalne javne storitve, jezikovne tehnologije, trajnostna proizvodnja hrane in okolje, prostorsko načrtovanje). V letu 2021 so se pričele aktivnosti vzpostavitve **nacionalnega observatorija za umetno inteligenco** v Sloveniji, v okviru katerega se bo določil model kazalnikov in metodologije za ocenjevanje in spremljanje raziskovalno razvojnega in inovacijskega potenciala deležnikov v Sloveniji na tem področju ter samega uvajanja umetne inteligence v zasebnem in javnem sektorju. Prav tako bo vzpostavljena IT platforma za spremljanje stanja.

Na področju digitalnih javnih storitev je bila v letu 2021 sprejeta sprememba Uredbe o upravnem poslovanju, ki med drugim vpeljuje obvezno **notranje elektronsko poslovanje** za organe državne uprave, občine in nosilce javnih pooblastil v letu 2022.

Za razvoj upravljanja informacijsko-komunikacijskih sistemov državne uprave je vlada v začetku leta 2022 ustanovila **Svet za razvoj informatike**. S tem je ponovno vzpostavljena in zagotovljena enotna točka za usklajevanje aktivnosti na operativni ravni, ki so povezane z vlaganji v informacijsko tehnologijo, standardi, zalednimi sistemi in drugimi razvojno tehnološkimi vprašanji, pri katerih je kompatibilnost sistemov ključna za njihovo učinkovito delovanje in racionalno vzdrževanje.

V aprilu 2022 je na vladi predviden sprejem **Smernic strategije Digitalna Slovenija 2030**. Smernice prepoznavajo štiri ključne stebre odločnega premika v digitalno: (i) kompetence in ekosistem digitalne

vklučenosti, (ii) varne in trajnostne digitalne infrastrukture, (iii) digitalna preobrazba podjetij in (iv) digitalizacija ključnih javnih storitev. Strategija Digitalna Slovenija 2030 bo predvidoma zaključena in potrjena do konca leta 2022.

V letu 2022 je predviden sprejem **Strategije digitalnih javnih storitev 2030** s tremi ključnimi strateškimi prioritetami: 100 % ključnih javnih storitev je dostopnih digitalno, vsaj 80% ključnih javnih storitev, ki so dostopne digitalno, je tudi opravljenih digitalno in vsaj 80 % uporabnikov javnih storitev uporablja digitalno identiteto.

Posamezna resorna ministrstva so aktivno pristopila k ukrepom za digitalno preobrazbo. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je junija 2021 ustanovilo **Službo za digitalizacijo izobraževanja**, ki skrbi za koordinacijo in skladnost ukrepov v okviru digitalne preobrazbe celotne vertikalne izobraževanja ter vzgojno izobraževalnim zavodom nudi podporo pri pripravi načrtov za digitalno preobrazbo in spodbuja razvoj digitalne pedagogike in znanj pri uporabi digitalnih orodij na področju vzgoje in izobraževanja. Načrtovani ukrepi Službe za digitalizacijo izobraževanja segajo od eksperimentalnih in razvojnih projektov na področju digitalnega izobraževanja in pridobivanja digitalnih kompetenc, do posodobitve infrastrukture. Da bo pridobivanje digitalnih kompetenc učencev učinkovito in uspešno, je Služba za digitalizacijo izobraževanja v okviru Načrta za okrevanje in odpornost predvidela razvoj novih oblik usposabljanj, načrtovanje, pripravo in izvedbo programov nadaljnega profesionalnega usposabljanja strokovnih in vodstvenih delavcev za krepitev digitalnih kompetenc, kompetenc za trajnostni razvoj ter finančno pismenost. V sklopu Načrta za okrevanje in odpornost je v 2022 predvidena izvedba in dokončanje postopka izbora pilotnih projektov za prenavo visokošolskega študijskega procesa. S pilotnimi projekti se bodo preskušale rešitve za vključevanje digitalne kompetence in kompetence za trajnostni razvoj v visokošolske učne načrte, da bi se izboljšali rezultati na trgu dela. Za krepitev kompetenc, zlasti digitalnih in tistih, ki jih zahtevajo novi poklici in zeleni prehod je v okviru Načrta za okrevanje in odpornost predvidenih preko 67 mio EUR.

Za naslavljanje izzivov na področju digitalne pismenosti **Ministrstvo za javno upravo – Upravna akademija** izvaja projekt »Krepitev digitalnih znanj in spretnosti javnih uslužbencev«. V skladu z dokumentom Digcomp (osnovne digitalne kompetence za državljane) je bil razvit horizontalni program usposabljanja za izboljšanje osnovne digitalne pismenosti javnih uslužbencev. Razvite so bile tudi številne različne praktične delavnice in e-učenje.

Ministrstvo za pravosodje pa nadaljuje z izvajanjem ukrepov **digitalizacije pravosodja**, s čimer bo zagotovljena večja dostopnost in prilagojenost pravosodja sodobnim načinom poslovanja, z večjo osredotočenostjo na posameznika. Pospešena bo nujna nadaljnja digitalizacija storitev, kar bo pripomoglo k pospeševanju obravnavanja zadev, hitrejši in celovitejši izmenjavi informacij in dokumentov, uporabi varne in kvalitetne komunikacijske tehnologije za videokonference ter k enostavnemu dostopu do pravosodja za vse, ki vstopajo v pravosodni sistem (državljeni, podjetja).

S sprejemom novele **Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb** se je omogočila podpora tudi drugim politikam, kot je digitalizacija, z uvedbo oz. razširitvijo davčnih olajšav.

Iz sredstev Načrta za okrevanje in odpornost bo v letu 2022 objavljen javni razpis za digitalno transformacijo gospodarstva v višini 44 mio EUR z namenom, da se sofinancira digitalna transformacija konzorcijev podjetij.

3.1.2. Raziskave, razvoj in inovacije (RRI)

Eden izmed pomembnih ciljev je, da Slovenija postane mednarodno privlačna destinacija za raziskovalno delo, s poudarkom na vrnitvi slovenskih raziskovalcev, ki delajo v tujini. To je tudi cilj v letu 2021 sprejetega **Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti**. Zakon zagotavlja višja javna vlaganja v raziskave, razvoj in inovacije, ureja način financiranja, ki omogoča stabilnost in avtonomen razvoj znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti ter zagotavlja delovanje in vključenost vseh deležnikov

inovacijskega sistema. Javnim raziskovalnim organizacijam bo zagotovljena višja stopnja avtonomije, kot na primer prenos državnih sredstev, ki jih upravljajo javni raziskovalni inštituti in možnost ustanovitve podjetja z namenom prenosa znanja. Financiranje bo odvisno tudi od kazalnikov uspešnosti, ki vplivajo na evropski inovacijski indeks, nagrajevanje raziskovalcev pa bo bolj stimulatивно in bo spodbujalo sodelovanje v odličnih znanstvenoraziskovalnih mednarodnih projektih in raziskovalno-razvojnih projektih z gospodarstvom.

V letu 2022 se načrtuje oblikovanje in sprejem uredb, ki bodo omogočile izvajanje določb novega zakona. Državni zbor je v marcu 2022 sprejel **Resolucijo o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030**. Resolucija se vsebinsko prepleta z **Nacionalnim programom visokega šolstva in ostalimi strateškimi dokumenti**. Na izvedbeni ravni bodo v enem letu pripravljene področni akcijski načrti, ki bodo opredelili zastavljene cilje in jih nadgradili z merljivimi kazalniki spremljanja. Učinkovito upravljanje raziskovalnega in inovacijskega sistema je cilj 1 v resoluciji, ki rešuje trenutno stanje na tem področju, ki se kaže v nestabilnem in nepredvidljivem zakonodajnem okviru ter nepovezanosti obeh sistemov. V okviru Načrta za okrevanje in odpornost je v letu 2022 predvidena **vzpostavitev programskega odbora**, kot del novega upravljaljskega modela, ki bo zagotovil večjo učinkovitost in usklajenost upravljanja celotnega RRI sistema. Do sedaj se je RRI politika usklajevala le na strateški ravni Sveta za znanost in tehnologijo ter deloma delovne skupine državnih sekretarjev za koordinacijo izvajanja Strategije pametne specializacije. Novoustanovljeni Programski odbor bo omogočil usklajevanje tako na strateški kot na izvedbeni ravni. Pri tem se bo usklajevalo tudi inštrumentarije izvajanja RRI politike ne glede na vir financiranja. Programski odbor bo pripravil skupna izhodišča za usklajeno RRI politiko ter obravnaval skupna poročila in evalvacije izvajanja RRI politike. Usklajeval bo ukrepe različnih ministrstev ter agencij, obravnaval ključna vprašanja za standardizacijo in koherentnost izvajanja RRI (npr. vprašanja, povezana z digitalnih in zeleni prehodom). Cilj povezanega delovanja in izvedbe evalvacij je izboljšanje učinkovitost naložb, za hitrejši prenos znanja in lažjo komercializacijo rešitev RRI.

Sredstva Načrta za okrevanje in odpornost bodo namenjena tudi opolnomočenju mreže NKT (nacionalne kontaktne točke za EU programe), projektnih pisarn na javnih raziskovalnih organizacijah, ter izvajalskih instituciji SPIRIT (Agencija za spodbujanje podjetništva, internacionalizacije, tujih investicij in tehnologije) in ARRS (Agencija za raziskovalno dejavnost). To bo omogočilo izvajanje naložb Načrta za okrevanje in odpornost, vzpostavitev mehanizmov povezovanja deležnikov raziskovalnega in inovacijskega sistema, ter okrepilo svetovanje deležnikom, za podporo pri prijavih na centralizirane programe EU.

V februarju 2022 so bile iz sredstev Načrta za okrevanje in odpornost omogočene spodbude za raziskovalno razvojne projekte podjetij v višini 45 mio EUR. Predvidena pa je še podpora pilotno demonstracijskim projektom v višini 30 mio EUR. V okviru evropske kohezijske politike pa bo podpora namenjena sofinanciranju RRI projektov, pilotno demonstracijskim projektom, mladih raziskovalcev, itd.

3.1.3. Odprava administrativnih bremen

Z namenom izboljšanja stanja v Sloveniji glede administrativnih ovir in konkurenčnega poslovnega okolja je vlada sprejela **Zakon o debirokratizaciji**. Cilj zakona je zmanjšati ovire za poslovni sektor in državljanje, poenostaviti zakonodajo in racionalizirati obstoječe postopke. Namen je poenostaviti življenje državljanom in poslovanje podjetjem ter s tem prispevati k znižanju stroškov in odpravljanju administrativnih ovir. Cilj predloga zakona je prek krepitev spoštovanja načel pravne varnosti, varstva zaupanja v pravo ter jasnosti in določnosti predpisov, prečistiti slovenski pravni red ter v Sloveniji okrepiti vladavino prava.

Stabilno zakonodajno in poslovno okolje se zagotavlja s **projektom Stop birokraciji**, v okviru katerega deluje portal STOP Birokraciji, ki širši javnosti omogoča sodelovanje pri sporočanju zaznanih administrativnih ovir in nudi možnost podajanja pobud za njihovo odpravo. Sprejete pobude se preoblikujejo v konkretne ukrepe, ki jih lahko javnost spremlja na spletni strani Enotna zbirka ukrepov. Trenutno je zbranih 408 ukrepov, od tega jih 312 že realiziranih, 84 ukrepov je v fazi realizacije, pri 12 ukrepov se še niso začele aktivnosti, imajo pa

zaradi kompleksnosti daljši rok realizacije (predvidoma leta 2022 ali 2023). Enotna zbirka ukrepov se nenehno dopolnjuje z novimi ukrepi.

Nadaljujejo se tudi aktivnosti na področju sistematičnega izvajanja evalvacij učinkov ukrepov iz **Enotne zbirke ukrepov**. Stanje ugotovljenih učinkov realiziranih ukrepov v obdobju od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2021 trenutno znaša 118,8 milijonov evrov na letni ravni, pri čemer je dobra polovica evalvacij za leto 2020 in 2021 šele v izvedbi. V tem obdobju je bilo skupaj opravljenih in uradno potrjenih s strani pristojnih ministrstev 51 evalvacijskih poročil.

Vlada je sprejela **Akcijski načrt za izboljšanje postopka načrtovanja, priprave, sprejemanja in vrednotenja učinkov zakonodaje 2019–2022**, ki vsebuje sistemske ukrepe za modernizacijo in optimizacijo priprave predpisov, tudi na podlagi opredeljenih priporočil OECD po opravljenem pregledu stanja regulatornih politik v Sloveniji. Eden od teh je **izvedba Projekta za pripravo metodologij za oceno učinkov predpisov ter njihovo umestitev v aplikacijo MOPED**. Namen projekta je uvedba presoj posledic predpisov na ostala družbena področja (sociala, okolje, IT rešitve, administrativne posledice, javne finance, uvedba modula naknadnih evalvacij predpisov). Prav tako je bila v letu 2021 ustanovljena vladna delovna skupina za izvedbo projekta ePredpisi, ki bo pripravila metodološke in aplikativne rešitve za opravljanje predhodnih presoj posledic predlogov predpisov in evalvacij zakonov. Pripravljena bo metodologija za boljšo in bolj konsistentno presojo posledic sprememb zakonodaje.

Področje javnih naročil deluje po načelih gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti ter zagotavljanja konkurence med ponudniki, transparentnosti javnega naročanja ter enakopravne obravnave ponudnikov. S spremembo **Zakona o pravnem varstvu v postopkih javnega naročanja**, v letu 2019, je bilo zagotovljeno ustrezno pravno varstvo pred kršitvami v postopkih javnega naročanja, zlasti pa je bila povečana neodvisnost in strokovnost nacionalne revizijske komisije kot organa za javna naročila. Prav tako smo s spremembo zakona povečali učinkovitost pravnega varstva pri velikih projektih. Namen zakona je tudi urediti sodno varstvo pred odločbami Nacionalne revizijske komisije. Z vsemi rešitvami bodo postopki javnega naročanja učinkovitejši, zlasti pri velikih infrastrukturnih projektih, delo pa bo s pravnega vidika bolj optimizirano.

Z namenom zagotavljanja kakovostnih tečajev usposabljanja in spodbujanja institucionaliziranega usposabljanja, bo predvidoma v letu 2023 vzpostavljena **Akademija za javna naročila**. Poleg tega Ministrstvo za javno upravo nenehno zagotavlja tudi druge ukrepe in dejavnosti na področju profesionalizacije javnih naročil, kot so zagotavljanje brezplačnih tečajev usposabljanja in delavnic, pisno in telefonsko svetovanje, pripravo tematskih smernic, brošur in shem, informatizacijo celotnega postopka javnega naročanja in druge podobne ukrepe.

Med ključnimi ukrepi za odpravo administrativnih ovir in spodbujanju investicij je v letu 2020 sprejeti interventni **Zakon za odpravo ovir pri izvedbi pomembnih investicij za zagon gospodarstva po epidemiji COVID-19**, ki se skladno s potrebami spreminja in dopolnjuje. Zadnjo spremembo seznama je vlada potrdila v januarju 2022. Namen je določitev seznama prednostnih investicij in s tem koordinirana ter pospešena obravnava posameznih postopkov, povezanih s temi investicijami. Seznam investicij je razdeljen na več sklopov in vključuje projekte s področja: okolja, energetike, prometa in regionalnega razvoja. Na seznamu je sedaj 353 projektov. Nekateri se že izvajajo, nekateri projekti so tudi vključeni v Načrt za okrevanje in odpornost. Realizacija projektov iz seznama bo Sloveniji omogočila lažji prehod iz krize po pandemiji, saj bodo ti projekti prispevali tudi h gospodarski rasti.

3.1.4. Poslovno okolje in viri financiranja

Spodbujanje inovativnega javnega naročanja bo v letu 2022 operacionalizirano skozi **Smernice za inovativno javno naročanje** z opredelitvijo meril in postopkov, ki bodo naslavljali tako elemente javnega naročanja, kot tudi integracijo inovativnih konceptov v javno naročanje javnih subjektov. V letu 2021 je bila sprejeta novela Zakona o javnem naročanju, ki je začela veljati 1. 1. 2022. Namen je dopolnjevanje in

pojasnjevanje ponudb pri izboru ponudnikov in izločanje neobičajno nizkih ponudb, ki so (dolgoročno) omejevale konkurenco.

Decembra 2021 je bila sprejeta **novela Zakona o spodbujanju investicij**, ter dopolnjena v aprilu 2022. Vlada želi z novelo omogočiti čim hitrejšo in lažje prilagoditve podjetij zahtevam za zeleni prehod, ki od podjetij zahteva razvoj novih znanj in spretnosti, inovacij in trajnostne naložbe v čiste tehnologije, ter s tem preprečiti izgubljanje konkurenčnosti. V zakonu so predvidene tudi spodbude podjetjem ter različnim oblikam povezovanja za investicije v raziskave in razvoj ter inovacije. Na podlagi zakona je bila spremenjena Uredba o načinu ugotavljanja pogojev in meril za dodelitev investicijskih spodbud ter pogojev za strateško investicijo, ki je začela veljati v februarju 2022 in podrobneje opredeljuje merila za izbor investicij, ki se financirajo z javnimi sredstvi.

Prenova Gradbenega zakona in Zakona o urejanju prostora je predvidena v letu 2022. Gradbeni zakon bo uresničeval cilje administrativne razbremenitve in pospešitve trajnostnega gospodarskega razvoja z učinkovitim in kvalitetnim izvajanjem postopkov, z vpeljavo elementov digitalizacije. Zakon o urejanju prostora namerava izboljšati instrumente urejanja prostora, vzpostaviti učinkovitejše vodenje državnega in občinskega prostorskega načrtovanja, kar pa bo nujno treba podpreti tudi s digitalizacijo vseh ključnih prostorskih podatkov.

Implementacija Uredbe o evropskih ponudnikih storitev množičnega financiranja za podjetnike ter spremembi Uredbe (EU) 2017/1129 in Direktive (EU) 2019/1937 je predvidena v 2022. Uredba ureja področje množičnega financiranja za podjetnike tudi z določitvijo enotnih zahtev za zagotavljanje storitev množičnega financiranja, nadzorom ponudnikov storitev množičnega financiranja in harmonizacijo dejavnosti platform za množično financiranje, vključno z zahtevami glede preglednosti in tržnimi poročili v zvezi z zagotavljanjem storitev množičnega financiranja v EU.

Pripravlja se nov predlog **Zakona o oblikah alternativnih investicijskih skladov**, ki bo jasno opredelil oblike investicijskih skladov. S tehnično podporo EK je bil konec avgusta 2021 zaključen projekt za izboljšanje in razvoj kapitalskega trga v Sloveniji. Cilj projekta je bil opredeliti glavne slabosti slovenskega kapitalskega trga in predlagati konkretne ukrepe za njegov razvoj. Na podlagi predlaganih ukrepov bo pripravljena **Razvojna strategija za slovenski kapitalski trg** in vzpostavljena enotna spletna stran o kapitalskih trgih. Sprejetje Zakona o oblikah alternativnih skladov in sprejetje strategije za razvoj in krepitev kapitalskega trga sta predvidena v letu 2022.

Učinkovito poslovno okolje zagotavljajo tudi institucije podpornega okolja, katerih storitve bodo podprte tudi v prihodnje iz sredstev evropske kohezijske politike: SPOT Global, točke SPOT Svetovanje, subjekti inovativnega okolja in Digitalno inovacijsko stičišče Slovenije.

Dostop do ugodnih virov financiranja je pomemben za mala in srednje velika podjetja. V ta namen Slovenija že od leta 2004 zagotavlja sredstva kohezijske politike za področje izvajanja finančnih instrumentov. SID banka, Slovenski podjetniški sklad in Slovenski regionalno razvojni sklad v obliki garancij (s subvencijo obrestne mere), mikrokreditov, kreditov in lastniškega kapitala. Opazen je napredek na področju investicij tveganega kapitala, ki se zagotavlja na podlagi sodelovanja z EIF in SID banko v obliki kvazi lastniškega financiranja in preko Regionalne platforme za prenos tehnologij.

Vlada je sprejela tudi **Zakon o debirokratizaciji obdavčitve unovčenja virtualnih valut**, ki bo uredil področje trgovanja z virtualnimi valutami na administrativno enostaven način. Zakon bo pripomogel h konkurenčnejšemu položaju Slovenije na področju obdavčitve virtualnih valut, zlasti v luči vedno bolj negotovih razmer na svetovnih finančnih trgih, kjer virtualne valute pridobivajo na pomenu.

3.2. VKLJUČUJOČA RAST

SPECIFIČNA PRIPOROČILA ZA SLOVENIJO (CSR):

CSR 2020-1: ... da Slovenija v letih 2020 in 2021 ukrepa tako, da v skladu s splošno odstopno klavzulo v okviru Pakta za stabilnost in rast sprejme vse potrebne ukrepe za učinkovit odziv na pandemijo COVID-19, ohranitev gospodarstva in podporo okrevanju, ki bo sledilo. Kadar gospodarske razmere to omogočajo, izvaja fiskalne politike, namenjene doseganju preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev in zagotavljanju vzdržnosti dolga ob krepitvi naložb. Zagotovi odpornost zdravstvenega sistema in sistema dolgotrajne oskrbe, vključno z zagotavljanjem zadostne oskrbe s kritično medicinsko opremo in odpravo pomanjkanja zdravstvenih delavcev;

CSR 2020-2: ... da Slovenija v letih 2020 in 2021 ukrepa tako, da ublaži učinek krize zaradi COVID-19 na socialnem področju in pri zaposlovanju, tudi z zagotovitvijo ustreznega nadomestila dohodka in socialne zaščite, z okrepitevijo shem skrajšanega delovnega časa in s prožnimi ureditvami dela. Zagotovi, da bodo ti ukrepi zagotavljali ustrezno zaščito za delavce z nestandardnimi oblikami zaposlitve;

CSR 2019/1: ... da Slovenija v letu 2020 doseže srednjeročni proračunski cilj. Sprejme in izvede reforme zdravstva in dolgotrajne oskrbe, ki zagotavljajo kakovost, dostopnost in dolgoročno javnofinančno vzdržnost. Zagotovi dolgoročno vzdržnost in ustreznost pokojninskega sistema, vključno s prilagoditvijo zakonsko določene upokojitvene starosti, omejevanjem predčasnega upokojevanja in drugih oblik predčasnega odhoda s trga dela. Poveča zaposljivost nizko usposobljenih in starejših delavcev z izboljšanjem ustreznosti izobraževanja in usposabljanja za potrebe trga dela ter z ukrepi vseživljenjskega učenja in aktivacijskimi ukrepi, vključno z izboljšanjem digitalne pismenosti;

KROVNI CILJI v okviru Evropskega stebra socialnih pravic:

1. Do leta 2030 bi morale biti zaposlenih vsaj 78 odstotkov prebivalstva, starega od 20 do 64 let:

Nacionalni cilj Slovenije na področju zaposlovanja je povečati stopnjo delovne aktivnosti prebivalstva, starega 20-64 let, na vsaj **79.5% za leto 2030** (izhodiščna vrednost leta 2020 znaša 75.6%). **Povečanje stopnje delovne aktivnosti** bo možno doseči predvsem z osredotočanjem politik in ukrepov na aktivacijo skupin, ki so slabše zastopane na trgu dela v primerjavi s povprečjem (starejši, nižje izobraženi, ženske, mladi in tujci) ter skupino dolgotrajno brezposelnih oseb. Pri tem mora biti vodilo predvsem **načelo vključujočega trga dela za vse ranljive skupine**, kjer nihče ne bo spregledan (*»no one left behind«*). Ključna bo krepitev spodbud s ciljem, da se delo izplača, povečanje udeležbe odraslih v vseživljenjskem učenju, s poudarkom na digitalnih veščinah ter zagotavljanje stabilnega in zadostnega obsega finančnih sredstev za izvajanje programov in ukrepov aktivne politike zaposlovanja (APZ).

2. Vsako leto bi se moralo vsaj 60 odstotkov odraslih udeležiti programov usposabljanja:

Resolucijo o **Nacionalnem programu izobraževanja odraslih za obdobje 2022-2030** (ReNPIO 2022-2030) je konec decembra 2021 sprejela Vlada. Prva dva krovna kazalnika zagotavljata nacionalno primerljivost za pretekla obdobja izvajanja nacionalnih programov izobraževanja odraslih in mednarodno primerljivost. Tretji krovni kazalnik se uvaža na novo za doseganje zastavljenih ciljev EU v Evropskem stebru socialnih pravic, kjer ima izobraževanje in usposabljanje ključno vlogo. Stopnja udeležbe prebivalstva v starosti od 25 do 64 let v vseživljenjskem učenju se bo v Sloveniji z ocenjenih 40 % v letu 2016 povečala na **60 % v letu 2030**. Med ključnimi ukrepi je razvoj in izvajanje javnoveljavnih izobraževalnih programov za odrasle za zviševanje ravni pismenosti in temeljnih zmožnosti ter izboljšanje splošne izobraženosti, razvoj prilagoditev za uporabo digitalne tehnologije za izobraževanje na daljavo in izvajanje teh programov na daljavo, razvoj in uveljavitev novih izobraževalnih pristopov in animacij za manj izobražene, razvoj in podpora svetovalni dejavnosti, idr. Pomembno je nadaljevati z izvajanjem ukrepov, tako na področju nadgradnje kompetenc zaposlenih, izpopolnjevanja za nadaljnjo poklicno izobraževanje in usposabljanje, izvajanja izobraževalnih programov za odrasle za pridobivanje kompetenc itd..

3. Število oseb, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, bi bilo treba do leta 2030 zmanjšati za vsaj 15 milijonov

V Sloveniji na vrednost kazalnika število oseb, ki tvegajo socialno izključenost, najbolj vpliva število oseb, ki tvegajo relativno revščino. Naloga zniževanja vrednosti kazalnika v obdobju do leta 2030 bo zahtevna predvsem glede na pričakovane demografske spremembe. K zniževanju vrednosti kazalnika bo usmerjena implementacija sistemskih ukrepov socialne zaščite države predvsem na področju trga dela in pokojninskega sistema, s poudarkom na povečanju stopnje delovne aktivnosti starejših v starosti od 55 do 64 let. Zaradi navedenih izzivov je cilj Slovenije do leta 2030 zmanjšanje števila oseb, ki tvegajo socialno izključenost, **za 9.000 oseb**, od tega 3.000 otrok.

3.2.1. Trg dela

Slovenija je v času epidemije Covid-19 hitro in učinkovito naslovila izzive na spreminjajočem se trgu dela z ukrepi za krajši delovni čas, kljub temu, da področje ni sistemsko urejeno. Ukrepi za krajši delovni čas so bili v veljavi od začetka pandemije Covid-19 pa vse do sredine leta 2021 in so se dopolnjevali glede na stanje v gospodarstvu in potrebe trga dela. Za učinkovito soočanje s pretresi na trgu dela v času kriz v prihodnje, bo Slovenija do konca leta 2022 pripravila **zakonodajo o shemi skrajšanega delovnega časa**, kar je predvideno tudi v okviru Načrta za okrevanje in odpornost.

Prav tako je kriza, ki je bila posledica epidemije, pokazala, kako pomembno je zagotavljanje prožnejših načinov organizacije dela. Načrt za okrevanje in odpornost tudi na tem področju predvideva pomembne ukrepe, kot je v letu 2022 predvidena vzpostavitev neposredne podpore delavcem in delodajalcem za uporabo prožnejših načinov organizacije dela. Namen projekta **Podpora prožnejšim načinom organizacije dela** je omogočiti večjo odpornost in večjo vključenost na trg dela, spodbujanje lažjega usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja, krepitev digitalnih kompetenc zaposlenih (s poudarkom na starejših) in zviševanje standardov varnosti in zdravja pri delu na tem področju. Z namenom ohranjanja in odpiranja novih delovnih mest primernih tudi najtežje oviranim delavcem pa se bo izvajal projekt **Uvajanje prožnejših načinov dela, prilagojenih potrebam invalidov, v invalidskih podjetjih in zaposlitvenih centrih**.

Aktivacija brezposelnih oseb in ukrepi namenjeni najbolj ranljivim skupinam, ki potrebujejo pomoč pri vstopu na trg dela, ostajajo ena ključnih usmeritev Slovenije. V tej luči je vlada januarja 2021 sprejela **Smernice aktivne politike zaposlovanja 2021-2025**, ki so strateški dokument na tem področju in predstavljajo okvir za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja v prihodnjem pet letnem obdobju. Dokument kot glavne cilje določa zmanjševanje števila dolgotrajno brezposelnih oseb, hitrejšo aktivacijo brezposelnih, predvsem starejših od 50 let, nizko izobraženih in prejemnikov denarne socialne pomoči, hitrejši prehod brezposelnih mladih do 29 let na trg dela - Jamstvo za mlade, ter odprava strukturnih neskladij na trgu dela, z namenom zagotoviti znanja in veščine za potrebe trga dela.

Z namenom večje aktivacije brezposelnih oseb so v letu 2020 v veljavo stopile spremembe **Zakona o urejanju trga dela** na področju nadomestil za brezposelnost (pogoji za upravičenost in trajanje). Starost brezposelnih, ki so upravičeni do nadomestila za obdobje 19 mesecev se je zvišala iz 50 na 53 let (zavarovalna doba je ostala 25 let in se ni spremenila). Pri tistih, ki so upravičeni do nadomestila 25 mesecev pa se je pogoj starosti zvišal iz 55 na 58 let, zavarovalna doba pa se je zvišala iz 25 let na 28 let.

Dodatno pa je vlada marca 2022 podprla predlog koalicijskih poslancev glede predloga novih sprememb Zakona o urejanju trga dela, katerega cilj je prav tako večja aktivacija brezposelnih oseb. Bistvene spremembe so podaljšanje dopustnega obdobja vključitve v programe javnih del, s čimer bi se omogočila reintegracija na trg dela najbolj ranljivih in zmanjšala njihova socialna izključenost. Predlog sprememb predvideva, da so iskalci zaposlitve, ki so v evidenci brezposelnih dlje kot šest mesecev, lahko napoteni na delovno mesto, ki ustreza največ dve ravni nižji izobrazbi osebe glede na ustrezno zaposlitev ne glede na vrsto pridobljene izobrazbe brezposelne osebe. Ponovna uvedba enostopenjskega ugotavljanja kršitev pri vseh razlogih kršitev obveznosti ter določitev, da pritožba zoper odločbo o prenehanju vodenja ne bi zadržala izvršitve so prav tako del predlaganih sprememb, s čimer se med drugim naslavlja tudi zloraba vpisa v evidenco brezposelnih in

posledično pravica do denarne socialne pomoči. Predlogi sprememb zakona so v postopku obravnave v Državnem zboru.

S sprejemom novele **Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb** se je omogočila podpora tudi politikam trga dela. Sprejeta novela zakona je že obstoječe olajšave za zaposlovanje razširila, in sicer ne samo za zaposlene stare med 29 in 55 let, temveč tudi za tiste, ki jih na trgu zaposlitve primanjkuje (t.i. deficitarni poklici). Prav tako je uvedena nova olajšava za zavezanca, ki zaposli osebo mlajšo od 25 let, ki se zaposluje prvič.

Slovenija v okviru politik trga dela posebno pozornost namenja mladim. Tako je v okviru Načrta za okrevanje in odpornost predviden projekt **Hitrejši vstop mladih na trg dela** (v obdobju 2022 – 2024), katerega cilj je hitrejša aktivacija mladih, starih do vključno 25 let, s subvencijami za zaposlitev za nedoločen čas (najmanj 4.000 zaposlitev). Projekt naslavlja ključne izzive, s katerimi se mladi soočajo na prehodu na trg dela. Z zagotavljanem pridobivanja delovnih izkušenj, obveznega usposabljanja v času subvencionirane zaposlitve in spodbujanjem zaposlovanja za nedoločen čas, se dolgoročno krepi tudi večja odpornost mladih zaposlenih na nihanja v gospodarstvu ob nastopu kriz. Ukrep bo spodbujal vključevanje mladih v dodatno pokojninsko zavarovanje.

Z namenom reševanja posledic bolniške odsotnosti zaposlenih in odsotnosti zaradi odrejenih karanten, je bil marca 2022 je bil sprejet **Zakon o interventnih ukrepih za podporo trgu dela**. Interventni zakon naslavlja pomanjkanje delovne sile na način, da se povečuje obseg občasnega in začasnega dela upokojujencev, ki ga ureja Zakon o urejanju trga dela. Ukrepi naj bi veljali do 31. 12. 2022.

3.2.2. Izobraževanje, usposabljanje in vseživljenjsko učenje

Na področju vseživljenjskega učenja je ključno, da se sprejmejo ukrepi, ki zagotavljajo večjo vključenost odraslih v vseživljenjsko učenje. Vlada je zato konec leta 2021 sprejela **Resolucijo o Nacionalnem programu izobraževanja odraslih za obdobje 2022-2030**, katere cilj je tudi zvišati raven temeljnih zmožnosti in izboljšati splošno izobraženost odraslih, zvišati izobrazbeno raven odraslih, povečati usposobljenost prebivalstva za uspešno odzivanje na potrebe trga dela, okrepiti razvoj in raziskave na področju izobraževanja odraslih ter izboljšati in okrepiti dejavnosti na področju izobraževanja odraslih. Konec 2020 je bil sprejet **Pravilnik o standardih in normativih za financiranje in izvajanje javne službe na področju izobraževanja odraslih**, ki je opredelil javno službo na področju izobraževanja odraslih ter vključil svetovalno dejavnost in program osnovne šole za odrasle.

Konec leta 2019 je vlada sprejela **Nacionalno strategijo za razvoj bralne pismenosti za obdobje 2019-2030**. Strateški cilji strategije so vzpostavitev učinkovitega družbenega okvirja za razvijanje bralne pismenosti, razvoj bralne pismenosti posameznikov in posameznic, ki imajo v različnih življenjskih obdobjih različne vloge, potrebe in zahteve, ter tako omogočiti stalen razvoj družbe in gospodarstva, povečanje dostopnosti do knjig in drugega bralnega gradiva ter v okviru vzgojno-izobraževalnega sistema nameniti večjo pozornost posameznim starostnim/ciljnim skupinam. V prvi polovici leta 2022 je predviden sprejem Akcijskega načrta, ki naslavlja več ukrepov za izboljšanje stanja.

Med ključne strateške dokumente sodi tudi **Resolucija o Nacionalnem programu visokega šolstva 2030**, ki ga je sprejela Vlada. Gre za ključni strateški dokument za oblikovanje kakovostnih ciljev, meril, ukrepov in politik na področju slovenskega visokošolskega prostora. Cilji so dvigniti raven in kakovost visokošolske izobrazbe v Sloveniji, povečati odzivnost, prožnost in privlačnost visokošolskega sistema glede na potrebe gospodarstva, negospodarstva in celotne družbe, okrepiti njegovo mednarodno vpetost, izboljšati dostopnost izobraževanja in možnosti za nenehno izobraževanje ter vseživljenjsko učenje v visokem šolstvu v vsej Sloveniji, povečati intenzivnost raziskav in inovacij, izboljšati prenos znanja v okolje.

Na področju višjega strokovnega izobraževanja pa je bila sprejeta **Strategija višjega strokovnega izobraževanja v Republiki Sloveniji za obdobje 2020 – 2030**, ki zasleduje cilj finančne stabilnosti delovanja višjih poklicnih šol s krajšim delovnim ciklom; krepitev kakovosti zagotavljanja kratkega visokošolskega poklicnega izobraževanja; prilagajanja potrebam gospodarstva ali družbe; višje zaposljivost diplomantov srednješolskih višjih poklicnih šol.

Januarja 2021 so bile sprejete spremembe **Pravilnika o normativih in standardih za izvajanje izobraževalnih programov in vzgojnega programa na področju srednjega šolstva, Pravilnika o normativih in standardih v srednjih šolah z italijanskim učnim jezikom, Pravilnika o normativih in standardih v dvojezični srednji šoli**, ki vključujejo določbe o možnosti dodatnega zmanjša tedenskega števila ur pouka glede na dosedanjo ureditev za učitelja, ki opravlja naloge organizatorja informacijskih dejavnosti in ima ustrezna znanja in kompetence.

V okviru Načrta za okrevanje in odpornost je na področju izobraževanja v letu 2022 predviden sprejem **Strategije za ozelenitev izobraževalne in raziskovalne infrastrukture** s strani vlade. V strategiji bodo opredeljene zlasti prednostne naloge za investicije v okolju prijaznejše izobraževalne in raziskovalne zmogljivosti, pri čemer se bodo upoštevale posebne značilnosti in potrebe, kot so načela trajnostne gradnje stavb s skoraj nično porabo energije, prostorsko načrtovanje, digitalni prehod in inovativni pedagoški pristopi.

Na področju visokega šolstva Načrt za okrevanje in odpornost predvideva projekt **Reforme visokega šolstva za zelen in odporen prehod v Družbo 5.0** (sistem, ki je odziven na potrebe iz okolja in ustvarja visokokvalificirano delovno silo za poklice prihodnosti). Cilj je zagotoviti večjo prilagodljivost, odpornost in odzivnost visokega šolstva na potrebe okolja in posledično izboljšali relevantnost njegove vloge za gospodarsko okrevanje, zvišanje produktivnosti, spodbujanje kohezije in uravnotežen družben, okoljski in gospodarski razvoj (ustvarjanje visokokvalificiranih delovnih mest za poklice prihodnosti ter doseganje Družbe 5.0.; zagotavljanje ustreznih kompetenc za digitalni in zeleni prehod). Fokus reformnega projekta je na oblikovanju kombinacije znanja (kompetenc), ki diplomantom omogoča zgodnji vstop na trg dela in jih spodbuja k vseživljenjskemu izobraževanju (nadgrajevanje in poglobljanje visokošolskih znanj).

Kot ukrep za spodbujanje vključevanja zaposlenih v vseživljenjsko učenje je v okviru Načrta za okrevanje in odpornost v obdobju 2022-2026 predviden **projekt Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih**. V okviru projekta bodo zagotovljene spodbude za delodajalce, zaposlene osebe in samozaposlene osebe za povračilo stroškov usposabljanj in izobraževanj. Projekt bo namenjen spodbujanju vključevanja zaposlenih v vseživljenjsko učenje, ob upoštevanju potreb na trgu dela ter potreb gospodarstva, predvsem z vidika dviga digitalnih spretnosti odraslih. Za delodajalce in samozaposlene bo za čas udeležbe na usposabljanjih zagotovljeno tudi povračilo stroškov izpada dohodka.

3.2.3. Socialna politika

Vlada je v letu 2021 sprejela niz ukrepov iz sklopa blaginje in solidarnosti. Pomembne spremembe so bile na področju politik, ki podpirajo družinsko blaginjo s sistemom socialnih transferjev, in tiste, ki povečujejo razpoložljivi dohodek s povečanjem minimalne plače in pokojnin. Sprejeti ukrepi so bili: **ukrepi in socialni transferji povezani z blaginjo** (dvig minimalne plače; zvišanje nekateri transferjev oz. subvencij), **transferji povezani s solidarnostjo** (dvig zneska delnega plačila za izgubljeni dohodek; dvig zneska delnega plačila za izgubljeni dohodek za družinskega pomočnika), **ukrepi, ki zvišujejo pokojnine in blaginjo upokojencev** (zagotovljena pokojnina za polno zavarovalno dobo se je zvišala; s 1. majem 2021 se je najnižja pokojnina za zavarovance s 15 let zavarovalne dobe, ki imajo pravico do predčasne, starostne ali invalidske pokojnine, zvišala na 29,5 % najnižje pokojninske osnove; vzpostavljen je bil nov institut zagotovljene invalidske pokojnine (tj. najnižje invalidske pokojnine) za vse prejemnike invalidske pokojnine; namesto v letu 2025 se bo že v letu 2023 v celoti uveljavil višji odmerni odstotek za moške v višini 63,5 %).

Z vidika pokojninskega sistema je za preprečevanja tveganja revščine starejše populacije pomembno ustrezno usklajevanje pokojnin. Le-te so se v letu 2021 redno uskladile za 2,5 % in v letu 2022 za 4,4 % uskladile. Ob tem pa so se v januarju 2022 izredno uskladile tudi pokojnine na podlagi Zakona o dopolnitvi Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Povečanje učinkovitosti in ciljnosti socialnih transferjev je omogočeno tudi s t. i. avtomatičnim informativnim izračunom, katerega cilj je poenostavitev in racionalizacija postopkov odločanja o socialnih pravicah. Njegova uporaba je bila predvidena s 1. januarjem 2022, vendar ga je uspelo uvesti že s 1. junijem 2021, kar je tudi povečalo učinkovitost in ciljnost socialnih transferjev.

Strateški dokument razvoja sistema socialnega varstva in socialne zaščite države predstavlja **Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva 2022-2030**, ki jo je Državni zbor sprejel 23.3. 2022. Ključni cilji, ki jih resolucija zasleduje, so zmanjševanja tveganja revščine in povečevanje socialne vključenosti, izboljšanje dostopnosti in dosegljivosti storitev in programov ter krepitev skupnostnih oblik socialnega varstva ter ustvarjanje podpornega okolja/pogojev za izboljšanje kakovosti storitev in programov. Pri opredeljevanju ukrepov resolucija sledi Akcijskemu načrtu Evropskega stebra socialnih pravic za obdobje do leta 2030.

Poleg navedenih ukrepov pa je Vlada marca 2022 pritrdila predlogom sprememb zakonodaje na področju socialnega varstva, ki so jih v sprejem Državnem zboru vložili koalicijski poslanci Državnega zbora Slovenije. Gre za Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno varstvenih prejemkih in Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, s čimer želijo predlagatelji sprememb ljudem vrniti "zaupanje v sistem socialnih transferjev in socialne države" in izpostaviti, da se delo izplača.

Dodatno ukrepom na trgu dela za večjo aktivacijo in celovito obravnavo brezposelnih **Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno varstvenih prejemkih** daje pravno podlago za zagotovitev izmenjave osebnih podatkov oseb v stiski, ki so v obravnavi na centrih za socialno delo, in sicer med centri za socialno delo in Zavodom za zaposlovanje ter med centri za socialno delo in humanitarnimi organizacijami oziroma izvajalci socialnovarstvenih programov, če so bili tam v obravnavi. Predvideno pa je tudi obvezno izplačilo denarne socialne pomoči v naravi, v primeru, ko otrok ne obiskuje pouka ali obstaja dolg do javnih služb ali vzgojno izobraževalnih zavodov. Predlog sprememb zakona je v obravnavi v Državnem zboru Slovenije.

V Sloveniji je socialna reforma iz leta 2012 neločljivo povezala letne pravice in mesečne pravice iz javnih sredstev. Predlagatelj s predlogom zakona predlaga postopno ločitev družinske politike od socialnega varstva z namenom postopnega premika pravic iz družinske politike v smeri uvedbe univerzalnih letnih pravic iz javnih sredstev. **Predlog spremembe Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev** tako predvideva, da se pri letnih pravicah iz javnih sredstev (otroški dodatek, državna štipendija, znižano plačilo vrtca, subvencija malice in subvencija kosila) pri ugotavljanju materialnega položaja upošteva le še dohodek, ne pa tudi premoženje. Predvideva se dvig meje za upravičenost do državne štipendije (izenačitev dohodkovnih razredov z otroškim dodatkom), da se otroški dodatek ne upošteva kot dohodek pri priznanju pravice do državne štipendije in subvencije najemnine, da se kadrovska štipendija in plačilo za študentsko delo v celoti ne upoštevata kot dohodek pri priznanju vseh pravic iz javnih sredstev. Namen predloga je poenostavitev postopka priznavanja letnih pravic, ki posledično omogoča izdajo informativnih izračunov (po veljavnih pravilih se z informativnim izračunom odloča le v polovici primerov), kar posledično razbremenjuje centre za socialno delo. Predlagatelj predlaga tudi, da se za povečanje socialne varnosti posebej ranljivih skupin podaljšuje pravica do varstvenega dodatka po uradni dolžnosti ter, da če je oseba upravičena do denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka, je hkrati upravičena do pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev, ki nadomešča dopolnilno zdravstveno zavarovanje. Predlagatelj predlaga še elektronsko vročanje odločb in informativnih izračunov, s čimer se pomembno razbremenjuje glavne pisarne centrov za socialno delo. Predlog sprememb zakona je v obravnavi v Državnem zboru Slovenije.

Vlada je marca 2022 prav tako podala pozitivno mnenje k predlogu sprememb **Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih**, ki je v obravnavi v Državnem zboru Slovenije. Predlog spreminja obstoječe določbe na način, da bodo skladne s posameznimi določili Direktive (EU) 2019/1158 Evropskega parlamenta in Sveta o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev, saj ima na področju očetovskega in starševskega varstva bolj ugoden pravni okvir kot ga določa direktiva. Glede na predlog sprememb zakona, naj bi se skrajšal očetovski dopust iz 30 na 15 dni, vendar bi se povečalo število obveznih dni starševskega dopusta očetov na 60. Sprememba naj ne bi veljala za nazaj, ampak samo za otroke, rojene po 1. februarju 2023. Direktiva narekuje tudi spremembo starosti otroka, do kadar traja pravica do dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva in sicer se podaljša do osmega leta starosti otroka. Prav tako bosta lahko oba starša delala s krajšim delovnim časom od polnega zaradi starševstva, vendar skupna izraba pravice ne sme presegati 20 ur tedensko.

Predlog novele uveljavlja tudi spremembe na področju otroškega dodatka družin, katerih otroci neupravičeno manjkajo v osnovni šoli, ter družin, katerih otroci po osnovni šoli ne nadaljujejo šolanja na srednji šoli. Tako se uveljavlja avtomatizem pri dodelitvi otroškega dodatka v materialni obliki in sicer se enemu od staršev otroški dodatek za otroka izplačuje v naravi tri mesece, če inšpektorat za šolstvo in šport po uradni dolžnosti obvesti pristojni center za socialno delo o uvedbi prekrškovnega postopka zoper starše učenca, ki iz neopravičljivih razlogov ne obiskuje pouka ali drugih dejavnosti v okviru obveznega programa osnovne šole. Za tiste družine, v katerih otrok ne bi nadaljeval šolanja na srednji šoli, pa bi bila sprememba drugačna. V teh primerih bi se družinam znesek otroškega dodatka, ki ga prejemajo za tega otroka, znižal za 33 odstotkov. S tem želi predlagatelj spodbujati otroke, da dosežejo višjo stopnjo izobrazbe kot je osnovnošolska.

Nadalje k zniževanju števila prebivalcev, ki jih ogrožata revščina in socialna izključenost prispeva sprejem **novle Stanovanjskega zakona v letu 2021**, ki bo izboljšal pogoje za hitrejšo gradnjo javnih najemnih stanovanj. Z novelo Stanovanjskega zakona so vzpostavljene pravne podlage za uvedbo realne višine neprofitne najemnine, ki bo omogočila primerno vzdrževanje javnih najemnih stanovanj in postopno tudi širitev fonda javnih najemnih stanovanj. Hkrati z dvigom neprofitnih najemnin se prilagaja tudi sistem sistema subvencioniranja najemnine za zaščito socialno ranljivih ob dvigu neprofitne najemnine. Subvencija se zvišuje na največ 85% neprofitne najemnine, kar zagotavlja, da dvig najemnine ne bo prizadel socialno najbolj ranljivih. Novela zakona je omogočila tudi višje zadolževanje stanovanjskih skladov, do 50% vrednosti namenskega premoženja sklada in predkupno pravico Stanovanjskemu skladu pri prodaji zazidljivih občinskih zemljišč, namenjenih večstanovanjski gradnji. Ustanovljena je tudi javna najemniška služba v okviru Stanovanjskega sklada, katere cilj je aktivirati obstoječ, a nenaseljen stanovanjski fond.

Sredstva v okviru Načrta za okrevanje in odpornost (predvidenih je 60 mio EUR) se bodo namenila izključno za gradnjo javnih najemnih stanovanj, oddanih z javnimi razpisi in po neprofitni najemnini.

Glede na visok porast cen energentov s katerimi se sooča tudi Slovenija je bil v začetku tega leta sprejet **Zakon o nujnih ukrepih za omilitev posledic zaradi visokih cen energentov**, ki uvaja enkratni solidarnostni dodatek za najbolj ranljive, začasno oprostitev plačila omrežnine in prispevka za zagotavljanje podpor proizvodnji energije ter izenačitev pravic vseh odjemalcev zemeljskega plina.

3.2.4. Zdravstveni sistem

Za večjo univerzalnost zdravstvenega zavarovanja, večjo solidarnost pri financiranju zdravstvenega varstva, boljši dostop do zdravstvenih storitev ter večjo kakovost in učinkovitost, hkrati pa ohraniti dolgoročno vsebinsko in finančno vzdržnost s pričakovanimi rezultati zagotavljanja finančne vzdržnosti sistema zdravstvenega varstva, enakega dostopa do zdravstvenih storitev, uvedbe proticikličnih elementov v segment financiranja zdravstvenega varstva je predviden sprejem **Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju** (do konca leta 2024).

Cilj Zakona o zagotavljanju finančnih sredstev za investicije v slovensko zdravstvo v letih od 2021 do 2031, je zagotavljanje finančnih sredstev v načrtovanem obsegu in po načrtovani dinamiki za vzpostavljanje najpomembnejših operativnih zmogljivosti slovenskega zdravstva (na primarni, sekundarni in terciarni ravni) in izobraževalnih zavodov zaradi povečanja števila vpisnih mest v izobraževalne programe medicinske in zdravstvene smeri. S tem se na dolgi rok zagotavlja pripravljenost in vzdržnost slovenskega zdravstvenega sistema na izzive prihodnosti, dodatne obremenitve zdravstvenega sistema po pandemiji COVID-19 ob vse slabši demografski sliki in pripravljenost na morebitne nove izbruhe nalezljivih bolezni.

Uredba o organih v sestavi ministrstev ustanavlja **Direkcijo za investicije v zdravstvo**. Spremembe na področju investicij v zdravstvo prinaša v letu 2021 sprejeti Zakon o zagotavljanju finančnih sredstev za investicije v slovensko zdravstvo v letih od 2021 do 2031, na podlagi katerega se zagotavlja sredstva za investicije v zdravstvo v obdobju 10-tih let, kar predstavlja več kot petkratno povečanje preteklih investicijskih sredstev v zdravstvo. Namen vzpostavitve Direkcije za investicije v zdravstvo je zagotoviti primerno organiziranost področja izvajanja investicij tako institucionalno kot tudi organizacijsko in kadrovske. Vzpostaviti je namreč potrebno stabilno organizacijsko strukturo, ki bo vsebinsko in časovno sposobna izvesti dinamiko dela na navedenem področju.

Tudi v okviru Načrta za okrevanje in odpornost ima zdravstvo pomembno vlogo in je v okviru digitalnega prehoda predvidenih 83 mio EUR. Pomembno bosta k ureditvi razmer na področju zdravstva vplivali tudi investiciji, kot sta novi infektivni kliniki v Ljubljani in Mariboru (predvidena sredstva v okviru Načrta za okrevanje in odpornost so 110 mio EUR).

3.3. TRAJNOSTNA RAST IN ZELENI PREHOD

SPECIFIČNA PRIPOROČILA ZA SLOVENIJO (CSR):

CSR 2021-3: ... da Slovenija posebno pozornost nameni strukturi javnih financ, in sicer tako na prihodkovni kot odhodkovni strani proračuna, ter kakovosti proračunskih ukrepov, da se zagotovi trajnostno in vključujoče okrevanje; daje prednost trajnostnim naložbam, ki spodbujajo rast, zlasti naložbam za podporo zelenemu in digitalnemu prehodu; daje prednost strukturnim reformam z vplivom na javne finance, ki bodo pomagale zagotoviti financiranje za prednostne naloge javne politike in prispevale k dolgoročni vzdržnosti javnih financ, kadar je to ustrezno, vključno s krepitvijo pokritosti, ustreznosti in vzdržnosti zdravstvenih sistemov in sistemov socialne zaščite za vse, kadar je to ustrezno.

CSR 2020-3: ... nadaljuje hitro izvajanje ukrepov za zagotavljanje likvidnosti in financiranja podjetjem in...

CSR 2019-3: ... da Slovenija v letih 2019 in 2020 ukrepa tako, da ekonomsko politiko v zvezi z naložbami osredotoči na raziskave in inovacije, nizkoogljični in energijski prehod, trajnostni promet (zlasti železniški) in okoljsko infrastrukturo, pri tem pa upošteva regionalne razlike.

Slovenija je v okviru Načrta za okrevanje in odpornost veliko pozornost in delež sredstev namenila zelenemu prehodu (42 %) ali več kot 1 milijardo EUR, kjer ukrepi in investicije predstavljajo največji delež slovenskega Načrta za okrevanje in odpornost. Ključne reforme predvidene v okviru Načrta za okrevanje in odpornost bodo naslovile zgoraj navedene izzive.

3.3.1. Okoljska politika

Skladno s cilji EU je Slovenija na poti preoblikovanja v zeleno, sodobno, z viri gospodarno in konkurenčno gospodarstvo. Ključni cilj, ki se zasleduje, je ničelna neto emisija toplogrednih plinov do leta 2050, ob tem pa se zasleduje načelo, da bo gospodarska rast ločena od rabe virov ter noben človek in noben kraj ne bo prezrt.

Slovenija zato v strateških dokumentih izpostavlja zavedanje o podnebnih ciljih in potrebi po prilagajanju in odpravljanju posledic podnebnih sprememb. Cilj, ki ga zasleduje Slovenija je skladen ciljem, ki si jih je zadala

Evropska komisija, to pa je postati brezogljiva družba do leta 2050 ter zmanjšati izpuste toplogrednih plinov do 2030 za polovico.

Te cilje je Slovenija zapisala tudi v letu 2021 sprejeti **Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije 2050**, s katero si je Slovenija zastavila jasen cilj, da do leta 2050 doseže neto ničelne emisije oz. podnebno nevtralnost. Dokument dopolnjuje **Nacionalni energetski in podnebni načrt**, ki je bil sprejet v letu 2020, njegova posodobitev pa je predvidena v letu 2023. Dokumenta sta bila pripravljena usklajeno in temeljita na istih strokovnih podlagah.

Glavna usmeritev, ki jo zasleduje Dolgoročna podnebna strategija je zmanjševanje emisij toplogrednih plinov. Med horizontalnimi usmeritvami, ki veljajo za vse sektorje so večja snovna učinkovitost, spodbujanje nizkoogljivih virov, energetska učinkovitost in spodbujanje digitalizacije. Slovenija že danes in bo tudi v prihodnje intenzivno razvijala in spremljala ter vlagala v raziskave, nove tehnologije ter razvoj za oblikovanje končnih rešitev za doseg cilja podnebne nevtralnosti. Uresničevanje podnebne strategije je lahko tudi spodbuda slovenskemu gospodarstvu, saj spodbuja ukrepe in razvoj tehnologij, ki pozitivno vplivajo na varstvo okolja, pomenijo prilagajanje podnebnim spremembam oziroma odpravljajo posledice podnebnih sprememb. Za zagotavljanje življenjskih prostorov vrst, ogroženih na ravni EU, je ključno omrežje Natura 2000, kjer ima Slovenija s skoraj 38 % površine ozemlja najvišji delež med vsemi državami članicami EU

Paket ukrepov na tem področju dopolnjuje še **Strategija prostorskega razvoja Slovenije**, ki je strateški nacionalni dokument in bo za desetletja opredelil kakovosten prostorski razvoj države. Z njim so opredeljeni dolgoročni strateški cilji države in usmeritve razvoja dejavnosti v prostoru, ki bodo podlaga za usklajeno delovanje vseh deležnikov, ki sooblikujejo prostor. S Strategijo prostorskega razvoja Slovenije se krepi uveljavljanje načela trajnostnega prostorskega razvoja. Razvojne zahteve po doseganju konkurenčnosti so postavljene v razmerje do racionalne rabe prostora, virov in energije, zato je nujno doseganje prostorske kohezije in celovito reševanje prostorsko razvojnih izzivov.

Priprava Strategije prostorskega razvoja Slovenije že od samega začetka poteka kot posvetovalni proces, v katerem sodelujejo predstavniki deležnikov z vseh ravni načrtovanja in upravljanja s prostorom ter nevladne organizacije. Strategija bo sprejeta predvidoma v letu 2022.

Sprejet je bil tudi **Zakon o varstvu okolja**, ki na novo in celovito ureja področje ravnanja z odpadki, vključno z določitvijo temeljnih pravil ravnanja z odpadki, pogojev in meril za prenehanje statusa odpadka in ureditvijo sistema proizvajalčeve razširjene odgovornosti. Pomembna vsebina zakona je tudi uveljavitev določil za zmanjšanje celotnega vpliva uporabe virov in izboljšanje učinkovitosti takšne uporabe, kar je nujno za prehod na krožno gospodarstvo.

Zakon določa razširjeno odgovornost za ravnanje z odpadki v celotnem ciklu, krožno gospodarstvo za izrabo odpadkov za energijo v visoko učinkovitih soproizvodnjah toplote in električne energije za daljinsko ogrevanje in hlajenje z nizkimi emisijami v življenjskem ciklu in za predelavo v nove proizvode.

Na področju javnih naročil je bila spremenjena **Uredba o zelenih javnih naročilih**, s katero so bila na seznam proizvodov dodana novo blago in storitve (stavbno pohištvo in protihrupne ograje), ki jih je potrebno naročiti ob upoštevanju trajnostnih načel. Sprememba narekuje, da je treba na splošno vsa javna naročila izvesti ob upoštevanju trajnostnih načel, kadar je to mogoče, tj. z izdelki, ki so brez plastike, ki trajajo dlje ali jih je mogoče ponovno uporabiti. S spremembo so bila spremenjena tudi pravila o javnem naročanju vozil. Vozila in več prevoznih storitev bo treba naročiti na podlagi standardov „čista vozila“ in „brez emisij“, kot je določeno v Direktivi EU 2019/1161. Uredba se uporablja tudi pri naročanju storitev prevozov.

3.3.2. Energetika

Slovenija se, tako kot druge države po svetu, sooča s hitro rastjo cen energentov. Rast cen energentov se je začela že ob izteku pandemije Covid-19, ruska invazija na Ukrajino pa je to rast cen še dodatno pospešila. Kot odziv na drastično rast cen so bili sprejeti ukrepi za pomoč najranljivejšim skupinam prebivalcev, pa tudi ukrepi na področju učinkovite rabe energije ter izkoriščanja alternativnih oblik energije. Čeprav ima Slovenija ambiciozen načrt opuščanja fosilnih goriv, pa bo sedanja kriza na trgu energentov razvoj in uvajanje novih tehnologij na področjih kot so alternativna goriva, oskrba z energijo in učinkovito upravljanje z energenti, ta proces še pospešila. Slovenska podjetja so na izziv pripravljena, država pa jih bo preko različnih spodbud in z različnimi finančnimi instrumenti (Načrt za okrevanje in odpornost, sredstva iz trenutne finančne perspektive, sredstva SID banke...) spodbujala.

V februarju 2022 je bil sprejet **Zakon o ukrepih za omilitev posledic dviga cen energentov v gospodarstvu in kmetijstvu**. Pripravljen je bil kot odziv na hitro povišanje cene energentov, ki je bila predvsem posledica epidemije. Zakon podrobneje ureja izračun višine pomoči do katere so prejemniki upravičeni in določa zgornje meje zneskov pomoči. Zakon predvideva tudi vračanje prejete pomoči, če upravičenec, ki je uveljavil pomoč za gospodarstvo, naknadno ugotovi, da je zahteval previsok znesek pomoči ali da ni izpolnjeval pogojev za njeno pridobitev. Februarja sprejeti **Zakon o nujnih ukrepih za omilitev posledic zaradi vpliva visokih cen energentov** s ciljem omilnitve energetske revščine dodeljuje energetske bone prebivalcem z najnižjimi prejemki, predvsem upokojujencem s pokojnino, nižjo od 1000 EUR, prejemnikom denarne in socialne pomoči, prejemnikom otroških doklad, velikim družinam in skrbnikom. Velike družine, ki prejemajo socialno pomoč, bodo upravičene še do dodatnih 50 EUR. Kot generalni ukrep za omejitev posledic podražitve energentov je vlada sprejela tudi **Uredbo o znižanju dajatev na energente**, tako na pogonska goriva kot tudi na zemeljski plin ter na kurilno olje, prav tako se začasno ukinja plačilo omrežnine, priključne moči ter prispevkov za obnovljive vire energije in soproizvodnje toplotne in električne energije.

Vlada namenja dodatna sredstva predvsem energetske intenzivnim podjetjem, ki jih je skok cen najbolj prizadel. Ker so tudi kmetje utrpeli škodo zaradi rasti cen energentov, so tudi ti deležni interventnih ukrepov pomoči, ki pa je odvisna od dejanske rabe zemljišča. Za ukrepe v gospodarstvu in kmetijstvu je predvidenih do 70 mio EUR.

Na področju energetike so bili v preteklem obdobju sprejeti tudi drugi sektorski dokumenti. V začetku leta 2021 je vlada potrdila **Dolgoročno strategijo energetske preнове stavb do leta 2050**, ki vključuje pregled nacionalnega stavbnega fonda, opredelitev stroškovno učinkovitih pristopov prenov, politike in ukrepe za spodbujanje stroškovno učinkovite temeljite preнове stavb, ukrepe za usmerjanje naložbenih odločitev posameznikov, gradbene industrije in finančnih institucij ter oceno pričakovanih prihrankov energije in širših koristi. To je poslovna priložnost za gospodarske družbe, da se skupaj z javnimi sredstvi zagotovi vzvod za učinkovitejšo in hitrejšo energetske sanacije. Slovenija ima že vzpostavljen model pogodbenega partnerstva, ki pa zaradi odsotnosti podjetij na tem segmentu do sedaj ni dosegal večjega preboja.

Tudi sprejet in uveljavljen **Zakon o oskrbi z električno energijo** podpira cilj vzpostavitve razvojno naravnane regulatornega okvira za določanje višine omrežnine za prehod v podnebno nevtralno družbo in podpora razvoju učinkovitega in konkurenčnega trga za popolno izkoriščanje prožnosti elektroenergetskega sistema in novih tehnologij. Spodbujanje proizvodnje elektrike iz obnovljivih virov energije in vključevanje večjega števila manjših proizvajalcev elektrike v omrežje, zahteva pospešena vlaganja v posodobitev nizkonapetostna omrežja, ki so v lasti elektrodistribucijskih podjetij.

Na področju virov se v prihodnje načrtuje vlaganja v jedrsko energijo. Pospešeno opuščanje rabe fosilnih goriv zahteva zanesljiv in stabilen vir energije, ki pa ga Sloveniji lahko zagotavlja le jedrska elektrarna. Investicija bo spoštovala princip »ne škodi« (*do no significant harm – DNSH*). Dodatno je načrtovana izgradnja verige hidroelektrarn na Srednji Savi ter dokončanje hidroelektrarn na Spodnji Savi. Pri tem bodo prav tako spoštovana DNSH načela.

Iz paketa učinkovite rabe energije je še **Zakon o oskrbi s plinom**, ki je bil sprejet konec leta 2021, katerega namen je samostojno urediti področje oskrbe s plini. Poleg navedenega, zakon zasleduje tudi druge cilje, kot so učinkovito zagotavljanje pravic končnih odjemalcev, varstvo pravic gospodinjskih odjemalcev, zagotovitev učinkovite in konkurenčne organizacije ter delovanja trgov zemeljskega plina na veleprodajni in maloprodajni ravni, zagotoviti učinkovito izvajanja nalog operaterjev sistema in izvajanje gospodarskih javnih služb v javnem interesu, zanesljiva oskrba s plinom ter omogočanje dekarbonizacije oskrbe s plinom. Načrtujejo se ukrepi za znižanje odvisnosti od ruskega plina. V ta namen že tečejo razgovori o alternativni dobavi plina.

Na področju prometne politike se zasleduje cilj povečati mobilnost ter spodbujati in podpirati uporabo javnega prevoza. S tem namenom je bil dopolnjen **Zakon o prevozih v cestnem prometu**, s katerim se zagotavlja pravni okvir za poenostavitev sistema subvencioniranih vozovnic za učence, študente in odrasle učence ter uvedbo brezplačnih vozovnic za upokojene, starejše od 65 let, invalide in vojne veterane v mestnem prometu. Sprejeta je bila tudi uredba o načinu izvajanja obveznosti javne službe, potniškem prevozu v notranjem cestnem prometu, koncesiji te javne službe in ureditvi integriranega sistema vozovnic.

Vlada je potrdila tudi **Zakon o javnem potniškem prometu**, ki je sedaj v parlamentarni proceduri. Visoke cene goriva in učinkovit javni potniški promet so lahko vzpodbuda državljanom, da opuščajo rabo osebnih vozil in se več poslužujejo javnega potniškega prometa. S primerno kompanijo ozaveščanja o ugodnostih javnega potniškega prometa in doprinosu opuščanja rabe osebnih vozi k zmanjšanju toplogrednih plinov, bo država pristopila tudi k spreminjanju potrošniških navad. Predlog zakona določa pravni okvir za zagotovitev učinkovitega javnega potniškega prometa v Sloveniji in povečanje števila potnikov, ki uporabljajo javni prevoz. Predstavlja tudi pravno podlago za vzpostavitev upravljalca, t.j. Družbe za upravljanje javnega potniškega prometa.

V letu 2022 je predviden tudi sprejem **Zakona o celostnem prometnem načrtovanju**, ki je že v medresorskem usklajevanju. Predlog zakona določa pravni okvir za vzpostavitev sistema celostnega prometnega načrtovanja v Republiki Sloveniji, saj sedaj tako na državni kot tudi na lokalni ravni ni zagotovljena povezanost prostorskega in prometnega načrtovanja. Celostni pristop upošteva razvojne potrebe različnih vrst prometa ter jih usklajuje z možnostmi za izvajanje investicij in z upoštevanjem zahtev po zmanjševanju rabe energije v prometu, okoljskih zahtev ter dolgoročnih podnebnih ciljev, na podlagi katerih se oblikujejo usklajene prometna, prostorska, okoljska in podnebna politika. S predlogom zakona se v ta namen določajo temeljna načela celostnega prometnega načrtovanja in instrumenti prometnega načrtovanja, ki bodo podlaga za dolgoročno in sistematično izvajanje ukrepov za spodbujanje trajnostne mobilnosti na državni, regionalni in lokalni ravni.

V letu 2022 je načrtovan tudi sprejem **Zakona o alternativnih gorivih v prometu**, s čimer bo vzpostavljen regulatorni okvir, ki bo uredil področje vzpostavljanja, registracije in upravljanja polnilne oziroma oskrbovalne infrastrukture za alternativna goriva v prometu; urejeno bo tudi dodeljevanje spodbud na tem področju in oblikovana ustrezna shema državnih pomoči. Cilj je povečano število prvič registriranih vozil na alternativna goriva v Sloveniji ter povečanje števila polnilnih oziroma oskrbovalnih mest v Sloveniji.

Poleg že sprejetih je v postopkih sprejemanja še kar nekaj zakonov, ki bodo zaokrožili področje učinkovite rabe energije in trajnostne mobilnosti.

Tako je v letu 2022 predviden sprejem **Zakona o spodbujanju rabe energije iz obnovljivih virov energije** s katerim bo pripravljena osnova za prenovljeno shemo finančnih spodbud za energetske učinkovitost, daljinsko ogrevanje in rabo OVE, ter novi pogoji in merila za njihovo dodelitev.

Do konca leta 2022 je predvidena vzpostavitev pravnega okvira za prehod v krožno gospodarstvo, tako bodo sprejeti zakonski in podzakonski predpisi ter vzpostavitev enotne točke za krožno gospodarstvo do 2022.

Izzive na področju energetske učinkovitosti in trajnostne mobilnosti Slovenija naslavlja tudi s tehnično pomočjo EU. V letu 2021 je bil potrjen projekt tehnične pomoči identifikacije ovir za večje vključevanje obnovljivih virov energije v sistem ter ustreznega ukrepanja. To bo Sloveniji v pomoč pri doseganju

zastavljenih ciljev tako glede deleža obnovljivih virov energije kot tudi zmanjševanja izpustov toplogrednih plinov v okolje. Prav tako bodo s pomočjo tehnične pomoči pripravljene smernice, merila in metodologija za podporo dekarbonizaciji sistemov za ogrevanje in hlajenje ter pogonskih goriv.

V teku je tudi projekt na področju trajnostne mobilnosti in sicer na področju priprave zakonodajnega okvirja za trajnostno mobilnost in organizacije in upravljanja infrastrukture za alternativne vire energije.

Investicije, previdene v okviru Načrta za okrevanje in odpornost so usmerjene v obnovljive vire energije, energetska učinkovitost javnih stavb, okolje, posodobitev železniške infrastrukture, vzpostavitev infrastrukture za polnjenje in oskrbo z gorivom za alternativna goriva v cestnem prometu ter namenski ukrepi za krožno gospodarstvo omogočili zeleni prehod v ključnih gospodarskih sektorjih. Slovenija je s pomočjo EU sredstev uspešno posodobila sistem oskrbe s pitno vodo ter upravljanje odpadnih voda, a nekaj projektov iz tega naslova bo še financiranega iz sredstev Načrta za okrevanje in odpornost. Pri vseh investicijah bo Slovenija spoštovala DNSH princip ter taksonomijo.

V letih 2022 in 2023 se bodo pospešeno izvajale investicije v posodobitev železniške infrastrukture, še zlasti so načrtovani visoki investicijski izdatki za realizacijo projekta izgradnje drugega tira Divača Koper. Prav tako se že izvajajo in se bodo tudi v prihodnjih letih izvajali projekti energetske sanacije ter investicije v energetska učinkovito prestrukturiranje sistemov daljinskega ogrevanja na obnovljive vire energije. Zaradi večjega števila malih proizvajalcev energije iz obnovljivih virov se bo v letošnjem letu začel investicijski cikel v posodobitev distribucijskega omrežja, zlasti investicije v transformatorske postaje. Kljub začetnim izzivom bodo projekti iz Načrta za okrevanje in odpornost izvedeni skladno s predvideno časovnico.

3.3.3. Pravični prehod

Nacionalno strategijo za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij je vlada sprejela januarja 2022. Strategija opredeljuje leto 2033 kot leto, ko bo Slovenija prenehala uporabljati premog za proizvodnjo električne energije, zapiranje pa se bo predvidoma nadaljevalo še 15 let. Strategija predvideva zaprtje premogovnika Velenje, ki mu sledi socialno-gospodarsko prestrukturiranje Savinjske-Saleške regije ter Zasavja, ker so premogovniki že zaprti, a okoljska in socialna sanacija še traja. Strategija je pripravljena vsevključujoče, saj so bile v pripravo vključene tako nevladne organizacije kot lokalne skupnosti zadevnega območja.

Strategija usmerja naložbe na zeleni in digitalni prehod, zlasti na čisto in učinkovito proizvodnjo in rabo energije, okoljsko infrastrukturo, trajnostni promet, raziskave in inovacije ter uvajanje omrežja 5G. Spodbuja digitalne zmogljivosti podjetij ter krepi digitalna znanja in spretnosti, e-trgovino in e-zdravje.

V strategiji je določena priprava dveh zakonov v roku 6 mesecev po potrditvi strategije, ki po vsebini prispevata k operacionalizaciji te strategije. Izvedba projekta pravičnega prehoda bo podprta tako s Sredstvi za pravičen prehod kot tudi sredstvi Načrta za okrevanje in odpornost ter večletnega finančnega okvirja 2021-2027.

3.4. MAKROEKONOMSKA IN FISKALNA STABILNOST

SPECIFIČNA PRIPOROČILA ZA SLOVENIJO (CSR):

CSR 2021-1: .. da Slovenija v letu 2022 ohrani spodbujevalno fiskalno naravnost, vključno s spodbudo, ki jo zagotavlja Mehanizem za okrevanje in odpornost, in ohrani nacionalno financirane naložbe;

CSR 2021 -2: ... da Slovenija, kadar gospodarske razmere to omogočajo, izvaja fiskalno politiko, namenjeno doseganju preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev in zagotavljanju vzdržnosti javnih financ v srednjeročnem obdobju, hkrati pa okrepi naložbe za povečanje potenciala rasti;

CSR 2020-1: ... da Slovenija v letih 2020 in 2021 ukrepa tako, da v skladu s splošno odstopno klavzulo v okviru Pakta za stabilnost in rast sprejme vse potrebne ukrepe za učinkovit odziv na pandemijo COVID-19, ohranitev gospodarstva in podporo okrevanju, ki bo sledilo. Kadar gospodarske razmere to omogočajo, izvaja fiskalne politike, namenjene doseganju preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev in zagotavljanju vzdržnosti dolga ob krepitvi naložb. Zagotovi odpornost zdravstvenega sistema in sistema dolgotrajne oskrbe, vključno z zagotavljanjem zadostne oskrbe s kritično medicinsko opremo in odpravo pomanjkanja zdravstvenih delavcev;

CSR 2020-2: ... da Slovenija v letih 2020 in 2021 ukrepa tako, da ublaži učinek krize zaradi COVID-19 na socialnem področju in pri zaposlovanju, tudi z zagotovitvijo ustreznega nadomestila dohodka in socialne zaščite, z okrepitevijo shem skrajšanega delovnega časa in s prožnimi ureditvami dela. Zagotovi, da bodo ti ukrepi zagotavljali ustrezno zaščito za delavce z nestandardnimi oblikami zaposlitve;

CSR 2019/1: ... da Slovenija v letu 2020 doseže srednjeročni proračunski cilj. Sprejme in izvede reforme zdravstva in dolgotrajne oskrbe, ki zagotavljajo kakovost, dostopnost in dolgoročno javnofinančno vzdržnost. Zagotovi dolgoročno vzdržnost in ustreznost pokojninskega sistema, vključno s prilagoditvijo zakonsko določene upokojitvene starosti, omejevanjem predčasnega upokojevanja in drugih oblik predčasnega odhoda s trga dela. Poveča zaposljivost nizko usposobljenih in starejših delavcev z izboljšanjem ustreznosti izobraževanja in usposabljanja za potrebe trga dela ter z ukrepi vseživljenjskega učenja in aktivacijskimi ukrepi, vključno z izboljšanjem digitalne pismenosti;

Hkrati z Nacionalnim reformnim programom je bil pripravljen tudi Program stabilnosti 2022, ki je komplementaren omenjenemu dokumentu. Letošnji Program stabilnosti je pripravljen brez načrtov za spremembo politik in vsebuje spontani scenarij na področju fiskalne politike.

Konec leta 2021 je bil sprejet **Zakon o dolgotrajni oskrbi**, ki prvič celovito ureja to področje. Zakon je podlaga za zagotavljanje celostne obravnave oseb, upravičenih do dolgotrajne oskrbe v vseh okoljih, vključno s storitvami za krepitev in ohranjanje samostojnosti, krepitvijo aktivne vloge uporabnika ter podporo izvajalcem neformalne oskrbe. Zakon bo zagotavljal financiranje sistema dolgotrajne oskrbe iz različnih javnih virov, vključno z državnim proračunom in novim obveznim zavarovanjem za dolgotrajno oskrbo, kar pomeni, da dolgotrajna oskrba predstavlja nov steber socialne varnosti. Do leta 2025 je predvideno sprejetje posebnega zakona o obveznem zavarovanju za dolgotrajno oskrbo. Z novim virom obveznega zavarovanja se bo v Sloveniji v prihodnosti vzpostavilo novo stabilno in vzdržno financiranje dolgotrajne oskrbe.

Predviden je sprejem **Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju**, katerega cilj je visokokakovosten, dostopen, učinkovit in finančno stabilen zdravstveni sistem. Sprememba predvideva revizijo zakonodajnega okvira v zdravstvenem sektorju in začetek veljavnosti prenovitve Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Zagotavlja finančno vzdržnost zdravstvenega sektorja, ohranja široko paleto pravic v okviru sistema obveznega zdravstvenega zavarovanja ter izboljšuje upravljanje in uspešnost sistema zdravstvenega varstva. Kot predvideno v Načrtu za okrevanje in odpornost je sprejem reforme predviden do konca leta 2024.

Na področju priprave **pokojninske reforme** je bila v začetku leta 2022 zaključena priprava strokovnih, analitičnih in komunikacijskih podlag za začetek procesa prenove sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja (nadgradnja analitičnih modelov, analiza OECD). Potreba po spremembah na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ter njena zahtevnost sta bili razlog, da smo to potrebo vključili tudi v Načrt za okrevanje in odpornost. Skladno z zavezami v okviru Načrta za okrevanje in odpornost bo sledil vključujoč proces informiranja in ozaveščanja javnosti o pomenu pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter nujnosti njegove prilagoditve in vzpostavitve strokovne delovne skupine s ciljem pripraviti predlog zakonodajnih sprememb, ki bodo pripravljene na podlagi posvetovanj s socialnimi partnerji. V začetku leta 2023 naj bi bil tako že pripravljen predlog sprememb pokojninske zakonodaje z namenom zagotavljanja javnofinančne vzdržnosti in primernih pokojnin. V skladu z zavezo iz Načrta za okrevanje in odpornost je sprejem celovitih sprememb Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju v Državnem zboru predviden do konca leta 2024. Ker gre za celostno sistemsko prenovo, bodo spremembe neizogibno vplivale tudi na zdravstveno zavarovanje. Cilj **reforme zdravstvenega sistema** je visokokakovosten, dostopen, učinkovit in finančno stabilen zdravstveni sistem.

Kot odgovor na izzive Slovenije na področju demografije, je oktobra 2021 začel delovati **Urad vlade za demografijo**. Naloga urada je predvsem spremljanje in analiziranje demografskih kazalcev v Sloveniji in tujini ter koordinacija državnih organov pri soočanju in reševanju demografskih problemov, ki se odražajo in se bodo vsako leto bolj v javnih financah ter vseh družbenih sistemih in podsistemih. Urad vlade za demografijo bo v letu 2022 pripravil predlog Državna demografska strategija 2023 – 2043, za katero se načrtuje, da bo sprejeta leta 2023.

Na vladi je bil sprejet **Zakon o debirokratizaciji obdavčitve unovčenja virtualnih valut**, katerega cilj je uvedba obveznosti plačevanja davka od vrednosti unovčenih virtualnih valut v višini 5 % ter s tem izenačitev davčne obravnave različnih vrst finančnega premoženja in zagotovitev javnofinančnih prihodkov iz naslova take obdavčitve. S predlaganim zakonom naj bi se spodbujalo prostovoljno in enostavno plačevanje davkov iz naslova tovrstnih dohodkov.

S sprejemom novele **Zakona o dohodnini** se bo pripomoglo k večji konkurenčnosti Slovenije v mednarodnem smislu ter k hitrejšemu okrevanju gospodarstva. Ukrepi, ki so del novele, so usmerjeni kot podpora različnim politikam države. V smeri tega so bile sprejete naslednje rešitve oz. razbremenitve:

- na področju dohodkov iz dela se splošna olajšava s 3.500 EUR zvišuje na 7.500 EUR, s prehodnimi obdobji do leta 2025, ponovno se uvaja avtomatično usklajevanje davčnih olajšav ter neto letnih davčnih osnov v lestvici za odmero dohodnine, vezano na koeficient rasti cen življenjskih potrebščin, znižuje se davčna stopnja v zadnjem 5. dohodninskem razredu s sedanjih 50 % na 45 %, rahljajo se pogoji za davčno ugodnejšo obravnavo plačila za poslovno uspešnost, ponovno se uvaja olajšava za rezidente, starejše od 70 let v višini 1.500 EUR ter se znižuje vrednost bonitete za uporabo električna motorna vozila za privatne namene na vrednost nič;
- na področju dohodkov iz kapitala in oddajanja premoženja v najem se znižuje stopnja dohodnine od dohodkov iz kapitala (obresti, dividende in dobički iz kapitala) s 27,5 % na 25 % ter se skrajšuje obdobje imetništva kapitala, po katerem se dohodnine ne plača od dobička iz kapitala, doseženega pri odsvojitvi kapitala po 15 letih imetništva, namesto dosedanjih 20 let, znižuje se stopnja dohodnine od dohodkov iz oddajanja premoženja v najem s 27,5 % na 15 % in odstotek normiranih stroškov, ki se priznavajo pri ugotavljanju davčne osnove od dohodka iz oddajanja premoženja v najem, s 15 % na 10 % ter se uvaja možnost odločitve zavezanca o vključitvi dohodkov iz oddajanja premoženja v najem in dohodkov iz kapitala v letno davčno osnovo;
- na področju dohodkov iz opravljanja dejavnosti se spreminja olajšava za zaposlovanje ter se uvaja nova olajšava za vlaganja v zelen in digitalni prehod;

Sklop vseh ukrepov znotraj sprememb dohodninske zakonodaje bo torej okrepil konkurenčnost poslovnega okolja, kar bo vplivalo na vzdržno gospodarsko rast in povečanje mednarodne konkurenčnosti Slovenije. Pomembna cilja sta torej ohranjanje gospodarske aktivnosti in dvig produktivnosti, pri čemer so pomemben dejavnik tudi razmere na mednarodnem trgu dela, torej sposobnost gospodarstva obdržati in privabiti ustrezne kadre.

4. EU SREDSTVA

V letu 2022 je predvideno intenzivno izvajanje že potrjenih ukrepov. Slovenija bo predvidoma do 31. 12. 2023, ko se zaključuje obdobje upravičenih izdatkov finančne perspektive 2014-2020, porabila vsa razpoložljiva sredstva.

V okviru Operativnega programa 2014-2020 se bodo v 2022 tako najbolj intenzivno izvajali ukrepi na prednostni osi 6 z nazivom «Boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti», kjer je predvidenih 133 mio EU sredstev. Glavnina investicij bo usmerjena v izvajanje investicij na področju odvajanja in čiščenja odpadnih

komunalnih voda ter oskrbe s pitno vodo. Med večjimi investicijami gre omeniti projekt »Odvajanje in čiščenje Ljubljanskega polja«. Prav tako se bo velik del sredstev namenilo različnim oblikam podpore podjetništva v okviru prednostne osi 3 »Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast«, kjer je predvidenih več kot 103 mio EU sredstev. Zelo intenzivno bo tudi izvajanje prednostne osi 4 z nazivom »Trajnostna raba in proizvodnja energije ter pametna omrežja«, kjer je s predvidenimi 92,5 mio EU sredstev glavna investicij usmerjena v energetske sanacije javnih stavb ter izgradnjo kolesarske infrastrukture z namenom vzpostavitve infrastrukture, ki bi zagotavljala pogoje za spremenjene potovalne navade ljudi, predvsem dnevnih migracij. Dobrih 87 mio EU sredstev bo v letu 2022 namenjenih za področje »Mednarodna konkurenčnost raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja v skladu s pametno specializacijo za večjo konkurenčnost in ozelenitev gospodarstva«, v okviru prednostne osi 1. Za področje prometne infrastrukture na prednostni osi 7 je namenjenih dobrih 82 mio EU sredstev. Pri tem velja omeniti vlaganje v dva večja železniška projekta in sicer »Izgradnjo drugega tira Divača Koper«, kjer evropska kohezijska politika prav tako sofinancira izgradnjo dela tega izjemno obsežnega infrastrukturnega projekta, in pa tudi prometno zelo pomembno ozko grlo »Vozlišče Pragersko«.

V letu 2022 in tudi v letu 2023 bo zelo intenzivno potekalo tudi izvajanje ukrepov financiranih s sredstvi React-EU, ki so načrtovani v okviru Operativnega programa 2014-2020, in sicer v okviru prednostnih osi 15 in 16. V tem delu bo največji, skoraj 50 mio EUR vreden projekt »Energetska sanacija stavbe UKC Hospital«. Prav tako pa se bo v tem letu s sredstvi React-EU izvajalo investicije v domove za starejše in posebne socialnovarstvene zavode z namenom, da bodo ukrepi zagotavljali varno in zdravo bivanje v teh institucijah. Ukrep bo zagotovil možnost premestitev uporabnikov institucionalnega varstva iz podstandardnih sob v eno ali dvo posteljne namestitve. Poleg zagotavljanja ustreznega standarda bivanja bomo z gradnjo novih enot prispevali tudi k lažji zajeitvi in preprečevanju širjenja morebitnih okužb.

Sporazum o partnerstvu med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2021-2027 in Program Evropske kohezijske politike v obdobju 2021-2027 v Sloveniji (v nadaljevanju: osnutek Programa EKP 2021-2027) bosta predvidoma formalno posredovana na Evropsko komisijo do polletja 2022 ter potrjena do konca leta 2022.

Sporazuma o partnerstvu je bil v neformalno usklajevanje na Evropsko komisijo posredovan 4. 2. 2022. Osnutek Programa EKP 2021-2027 pa 4. 3. 2022.

Sredstva kohezijske politike v okviru cilja politike 1 »pametnejša Evropa« namenjena razvoju in izboljšanju raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti ter uvajanju naprednih tehnologij, krepitvi trajnostne rasti in konkurenčnosti MSP ter ustvarjanju delovnih mest, spodbujanju znanj in spretnosti za pametno specializacijo, industrijsko tranzicijo in podjetništvo, digitalni preobrazbi podjetij ter boljši digitalni poveztljivosti. Ukrepi na področju raziskav, razvoja in inovacij, spodbujanju produktivnosti gospodarstva ter digitalne preobrazbe in poveztljivosti se bodo dopolnjevali z ukrepi Načrta za okrevanje in odpornost.

V okviru cilja politike 2 »bolj zelena, nizkoogljična Evropa« bodo sredstva namenjena zmanjševanju emisij toplogrednih plinov, prehodu v nizkoogljično krožno gospodarstvo, prilagajanju podnebnim spremembam, izgradnji okoljske infrastrukture, ohranjanju biotske raznovrstnosti, trajnostni urbani mobilnosti ter dvigu produktivnosti rabe prostora in funkcionalno degradiranih območij. Ukrepi na področju učinkovite rabe energije, obnovljivih virov energije, odvajanja in čiščenja odpadnih voda ter prilagajanju na podnebne spremembe se bodo dopolnjevali z ukrepi Načrta za okrevanje in odpornost.

Slovenija bo k cilju politike 3 »bolj povezana Evropa« prispevala s posodobitvijo železniške infrastrukture, nadgradnjo postaj in odsekov ter odpravo ozkih grl posameznih industrijskih središč. Podpora razvoju nacionalne, regionalne in lokalne mobilnosti vseevropskega prometnega omrežja se bo dopolnjevala z ukrepi načrtovanimi v Načrta za okrevanje in odpornost.

Za doseganje cilja politike 4 »bolj socialna Evropa« bodo s sredstvi kohezijske politike podprti ukrepi za zmanjšanje stopnje dolgotrajne brezposelnosti in podaljševanje delovne aktivnosti, pridobivanje znanj in spretnosti prilagojenih prihodnosti dela in globalnim spremembam, zagotavljanje solidarnih in vzdržnih sistemov socialne zaščite, zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe, obvladovanje revščine in materialne

prikrajšanosti ter krepitvi vloge kulture in turizma. Ukrepi na področju izobraževanja in trga dela, zdravstva in socialne varnosti ter turizma in kulture se bodo dopolnjevali z ukrepi Načrta za okrevanje in odpornost.

V okviru cilja politike 5 »Evropa bližje državljanom« bodo sredstva namenjena krepitvi vključujoče družbe in nadaljnjemu celostnemu gospodarskemu razvoju v mestnih in podeželskih območjih, s posebno pozornostjo na zmanjšanju razlik med socialno-ekonomsko prikrajšanimi osebami in območji.

Slovenija bo k doseganju specifičnega cilja »Evropa za pravični prehod« prispevala s podporo prestrukturiranja dveh premogovnih regij, in sicer Zasavske in Savinjsko-šaleške. Podprti bodo ukrepi na štirih ključnih področjih, tj. energetike, okolja, človeških virov in gospodarstva. Ukrepi za podporo gospodarstvu in za podporo razvoju človeških virov se bodo dopolnjevali z ukrepi Načrta za okrevanje in odpornost.

Z namenom doseganja ciljev in največjih možnih sinergijskih učinkov bo Slovenija prek posebne delovne skupine zagotavljala razmejitve in komplementarnost med različnimi viri financiranja po vsebini, na ravni instrumenta, v časovnem sosledju in pri večjih infrastrukturnih ukrepih tudi na projektni ravni.

5. PROCES PRIPRAVE

Nacionalni reformni program je v letu 2022 pripravljen v času prihajajočih državnozbornih volitev. Dokument zato vsebuje konkretne ukrepe, ki so že bili sprejeti in naslavlajo izzive ter specifična priporočila. Načrti za ključne strukturne reforme, ki so vključene v dokument temeljijo na sprejetem Načrtu za okrevanje in odpornost. Prav tako na istem dokumentu temeljijo navedene predvidene investicije za prihodnja leta.

Dokument je bil pripravljen na podlagi prejetih prispevkov s strani ključnih ministrstev in dopolnjen na Ministrstvu za finance. Nacionalni reformni program je pripravljen vzporedno s Programom stabilnosti, ki vsebuje komplementarni del načrta in sprejetim ukrepom ekonomske politike, in sicer opisuje spontani scenarij na področju fiskalne politike, brez sprememb politik.

Nacionalni reformni program je po sprejemu na vladi v vednost posredovan Ekonomsko socialnemu svetu.